

Barn som riskerar att fara illa

– halländskt komplement till Socialstyrelsens handbok
”Anmäla oro för barn”

Region Halland

Innehåll

5	Förord	20	Att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa
6	Vi är många som behöver se och agera		
8	Därför behövs anmälningar	20	Hälso- och sjukvården
8	Det är din oro du ska anmäla	25	Skola och förskola
8	Målsättningen med denna bok	25	Socialtjänsten
10	Barnkonventionen	27	Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket
12	Stöd i föräldraskapet	27	Samordningsförbundet
13	Att samtala med barn och föräldrar	27	Djurskydd och djursjukvård
16	Barn som kan vara särskilt utsatta	29	Kultur och fritid, idrott och övrigt föreningsliv
16	Barn till föräldrar med kognitiva funktionsnedsättningar	30	Att anmäla oro för barn – Socialstyrelsens handbok
16	Barn med funktionsnedsättning	32	Vid misstanke om brott mot barn
17	Barn till föräldrar med pågående eller tidigare missbruk eller beroende	32	Struktur för samverkan
17	Barn till föräldrar med psykisk ohälsa	32	Socialtjänsten
17	Barn som är placerade utanför det egna hemmet	34	Polis och åklagare
17	Ensamkommande barn	36	Hälso- och sjukvården
17	Barn som växer upp i en hederskontext	39	Rättsprocessen i brottmål
18	Unga som säljer sex	42	Begrepp
		44	Lagstiftning på området
		45	Referenser och fördjupning
		48	Arbetet med denna bok

Förord

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt. När vårdnadshavare inte kan ta ansvar för sina barn fullt ut behöver samhället stödja och skydda barn som annars riskerar en ogynnsam utveckling.

Denna bok, som ersätter den halländska handboken från 2014, "Vid oro och vid misstanke – om ett barn far illa", är ett halländskt komplement till Socialstyrelsens handbok "Anmäla oro för barn – Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare" (2014). Syftet är att sprida kunskap om barn som riskerar att fara illa samt om olika aktörers ansvarsområden. Detta ska i sin tur leda till att fler halländska barn som riskerar att fara illa uppmärksammas och till ett fördjupat samarbete kring barnen.

För vissa barn kan det vara livsavgörande att vi anmäler vår oro. Det är alltid barnets behov och rättigheter som ska vara utgångspunkten för anmälan. Barns behov och rättigheter står också i centrum för alla andra delar av handläggning

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt.

kring barn. Detta har stärkts ytterligare genom lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnrättslagen) som trädde i kraft 1 januari 2020.

Vi är många som behöver se och agera

Vi som på olika sätt träffar barn och vuxna i deras vardag har stora möjligheter och ett stort ansvar att hjälpas åt att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa.

Vissa av oss har enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen SKYLDIGHET att anmäla vår oro för barn som riskerar att fara illa. Vi möter dem i vårt arbete inom vården av barn eller vuxna, inom skolans värld eller genom arbete i socialtjänst eller rättsväsende.

Andra av oss, som kommer i kontakt med barn och deras närstående i olika sammanhang BÖR enligt lagen anmäla om vi känner oro. Det gäller både inom yrkeslivet och privat.

 Vi som på olika sätt träffar barn och vuxna i deras vardag har stora möjligheter och ett stort ansvar att hjälpas åt att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa.

Begreppet att barn ”far illa” innefattar alla former av omsorgssvikt, försummelse, att barn ser eller hör våld i sin närhet eller själva blir utsatta, vilket leder till faktisk eller potentiell skada för barns hälsa eller utveckling. Dessa missförhållanden kan ha vitt skilda anledningar, såsom psykisk eller fysisk ohälsa och sjukdom eller funktionsnedsättning, missbruks- eller beroendeproblematik eller kriminalitet. Barn kan riskera att fara illa oavsett vilka socioekonomiska omständigheter de växer upp i.

Barns utsatthet för psykiskt våld kan handla om kränkningar, hot, hån och orimliga bestraffningar. De kan vara utsatta för olika grad av fysiskt våld och sexuella övergrepp eller leva i en miljö där hot och våld förekommer. Barn kan också fara illa på grund av bristande omsorg, brist på känslomässig värme eller grundläggande struktur i vardagen, att barnet inte får tillräckligt med mat eller saknar kläder för årstiden.

Barn riskerar även att fara illa av att de är i en situation som har sin grund utanför hemmet eller själva agerar så att de riskerar att fara illa. Det kan handla om allvarliga relationsproblem eller stora svårigheter i skolsituationen, att de har varit utsatta för hot, våld eller övergrepp från jämnåriga eller andra vuxna eller självdestruktiva beteenden som missbruk och kriminalitet.

Barn är individer och kan må dåligt av olika anledningar, ibland tillfälligt och ibland mer ihållande. Hos en del barn syns det tydligt att de inte mår bra, med andra barn är det svårare att upptäcka eftersom det inte syns utåt. Dåligt mående kan ta sig olika uttryck som att ha ont i magen, ont i huvudet, att vara ledsen, orolig, arg, ångestladdad, nervös, ha sömnsvärigheter, hög skolfrånvaro, självskadebeteende, brottslighet eller användande av alkohol och droger.

Barn som far illa berättar sällan om det själva, en del tystnar och drar sig undan. Därför är det viktigt att vi som träffar barn eller deras föräldrar och vårdnadshavare är lyhörda och agerar vid oro för barn. En del barn kan uppfatta att de visar att de mår dåligt men att ingen ser, vilket de kan uppleva som svek från vuxna.

Därför behövs anmälningar

När vårdnadshavare inte kan tillgodose sina barns behov fullt ut är det socialtjänsten som enligt lag ska se till att barn får det stöd och den hjälp som de behöver och att föräldrar kan ges stöd i sitt föräldraskap. Orosanmälan är en förutsättning för att socialtjänsten ska kunna agera. Det är därför det i Sverige enligt lag finns en skyldighet att anmäla oro för barn.

Det är din oro du ska anmäla

Att anmäla är ett sätt att ta ansvar för barn som du känner oro för och uppmärksamma socialtjänsten på situationen. Som anmälare räcker det att du känner oro för att barn ska fara illa. Det är socialtjänsten som ska utreda barns situation och bedöma hur barn ska kunna få det stöd och det skydd som de eventuellt behöver.

Om du är osäker på om du ska anmäla eller inte kan du rådgöra med socialtjänsten om detta. Du ska då inte berätta vilket eller vilka barn i en familj som ditt ärende handlar om. Socialtjänsten kan också ge råd om vad du bör och inte bör säga till barn och familjer. Ett samtal med socialtjänsten ersätter inte en anmälan.

Att anmäla är ett sätt att ta ansvar för barn som du känner oro för och uppmärksamma socialtjänsten på situationen.

Vid orosanmälan gällande missförhållanden i hemmet ska du göra en anmälan per barn som bor i familjen, även barn som har växelvis boende. Vid orosanmälan för barn som utanför hemmet är i en situation eller agerar så att de riskerar att fara illa görs anmälan för det barn det gäller. Det kan i många fall vara en fördel om anmälaren och familjen är överens om att någon form av stöd och hjälp behövs och att de tillsammans tar en första kontakt med socialtjänsten. Även här kan du rådgöra med socialtjänsten kring vad som är lämpligt.

Målsättningen med denna bok

Alla barn i Halland ska få rätt insatser avseende stöd och behandling, krishantering och skydd när de behöver det. Barn och familjer ska få ett professionellt och rättssäkert bemötande, och de verksamheter i Halland som möter barn ska ha en god samverkan.

Boken är ett regionalt komplement till Socialstyrelsens handbok "Anmäla oro för barn – Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare". Syftet med Socialstyrelsens handbok är att öka kännedom om lagstiftningen om orosanmälan för barn som riskerar att fara illa. Syftet med detta regionala komplement är att ge ökad kunskap och kännedom om närliggande ämnen och därigenom ytterligare öka förståelsen för att vi är många som behöver samverka kring barn.

Du kan läsa denna bok rakt igenom för att få en fördjupad kunskap om hur det halländska samhällets olika aktörer kan och behöver samverka för att uppmärksamma, stödja och skydda barn som riskerar att fara illa. Du kan också använda boken för att läsa om just det område som du behöver i en specifik situation.

Genom strukturen för bokens innehåll har vi försökt skapa en logisk följd. Första delen i boken handlar om "Barnkonventionen" som genom lag fått en stärkt ställning i hela samhället och är grundläggande för alla som träffar och arbetar med barn. Därefter beskrivs "Stöd i föräldraskapet" som beskriver en del av regeringens samlade långsiktiga satsning på att främja hälsa och att förebygga ohälsa bland barn och ungdomar och som syftar till att främja barns hälsa och positiva utveckling via föräldrarna. Det finns mycket som samhället i allmänhet kan bidra med innan barn riskerar att fara illa. Kapitlet "Samtal med barn och föräldrar" är både grundläggande och självklart, men tål att reflekteras över. Ungdomar och vuxna som farit illa under sin barndom berättar ofta att de under sin uppväxt har försökt få hjälp av vuxna som funnits med dem i deras vardag. Trots detta har inte deras signaler uppmärksamats.

"Barn som kan vara särskilt utsatta" tar upp barn som genom den miljö de växer upp i eller de genetiska förutsättningar de föds med, har ökad risk att fara illa. Genom stöd till dessa barn finns möjligheter att förbättra situationen här och nu, och förebygga riskerna.

Kapitlet som följer beskriver en rad verksamheter där vi alla har stora möjligheter och ett ansvar att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa, oavsett om vi är anställda i en verksamhet som har skyldighet att anmäla oro för barn, en verksamhet där vi som anställda bör anmäla eller om vi

är en del av civilsamhället. Att vi på detta sätt hjälps åt är avgörande för barns hälsa och framtida liv. Därefter kommer en text som kort beskriver Socialstyrelsens handbok "Anmäla oro för barn" men i övrigt helt hänvisar till att använda den.

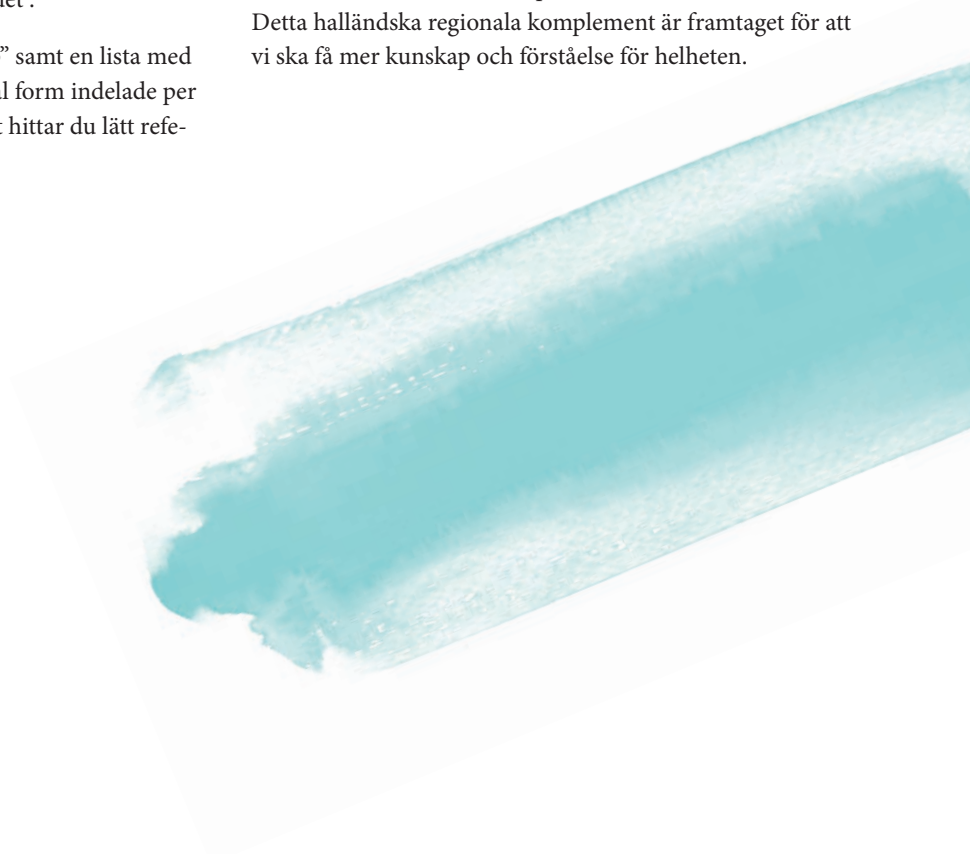
Under rubriken "Vid misstanke om brott mot barn" beskrivs halländsk samverkan och olika aktörers ansvar när det gäller misstanke om brott mot barn. Därefter följer ett kort kapitel om "Lagstiftning på området".

Slutligen en förteckning över "Begrepp" samt en lista med "Referenser och fördjupningar" i digital form indelade per kapitel. Om du inte läser boken digitalt hittar du lätt referensen genom att söka på Internet.

Några mindre detaljer som kan vara bra för dig som läsare att veta;

I boken skriver vi ofta "föräldrar" när vi syftar på de vuxna som finns närmast barnet. Det kan i många fall också gälla vårdnadshavare som inte är föräldrar eller andra viktiga vuxna i barnets närhet.

Vi har valt att inte gå in för mycket i detaljer eftersom sådant hör hemma inom respektive verksamhets rutiner. Detta halländska regionala komplement är framtaget för att vi ska få mer kunskap och förståelse för helheten.

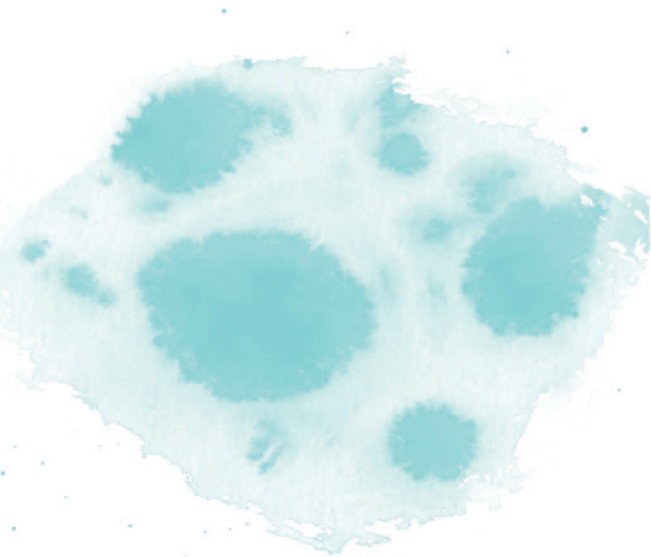
Barnkonventionen

Barnkonventionen som svensk lag, lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, trädde i kraft den 1 januari 2020. Detta innebär en stärkt ställning och ett skarpare juridiskt verktyg för barnets rättigheter. Som barn räknas varje människa under 18 år.

Barnkonventionen består av 54 artiklar, varav fyra är grundläggande principer. Dessa fyra grundläggande principer handlar om icke diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), rätt till liv, överlevnad och bästa möjliga utveckling (artikel 6) och barnets rätt att komma till tals (artikel 12). De ska ses som vägledande för hur helheten ska tolkas och ska alltid beaktas när det gäller frågor som rör barn.

Det är nödvändigt att alla som direkt eller indirekt arbetar med frågor som rör barn känner till barnkonventionens innehåll och förstår hur den ska tolkas för att tillgodose barns rättigheter.

Barnkonventionen handlar om att ta vara på barns intressen och låta dem komma till tals i beslut som rör dem. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

Barnperspektiv

Barnperspektivet innebär att den vuxna med hjälp av egna erfarenheter och kunskaper från till exempel den egna uppväxten, utbildning, yrkes- och familjeliv försöker sätta sig in i barnets situation för att själv bedöma vad som är barnets bästa.

Barnrättsperspektiv

Ett barnrättsperspektiv innebär att både den enskilda medarbetaren och hela verksamheten arbetar rättighetsbaserat och har strategier för arbetet med att genomföra FN:s konvention om barnets rättigheter.

Barnets perspektiv

Barnets perspektiv är barnets egen berättelse och tolkning av sin situation.

Stöd i föräldraskapet

Förhållanden under barn- och ungdomsåren har stor betydelse för psykisk och fysisk hälsa under hela livet. Föräldrar har huvudansvar för sina barn och är de viktigaste personerna med störst möjlighet att påverka sina barns framtid. De har stor inverkan på barnens fysiska och psykiska hälsa, sociala kompetens, hur de klarar sin skolgång och vilka levnadsvanor de får som vuxna. Ett gott och förtroendefullt förhållande mellan föräldrar och barn fungerar som en skyddsfaktor, medan brister i hemmiljön är en riskfaktor.

Föräldrars behov av stöd kan se olika ut och förändras under barnets uppväxt beroende på många olika faktorer, såsom var barnet befinner sig i sin utveckling, händelser inom familjen, uppväxtmiljö och utvecklingen i samhället.

Familjer ser olika ut och många barn växer upp i andra familjekonstellationer än den traditionella kärnfamiljen. Detta kan göra att olika grupper av föräldrar har olika behov av kunskap och stöd. Stödet kan behöva anpassas utifrån exempelvis kön, utbildningsnivå, arbetssituation, funktionsvariation och föräldrars modersmål. Stödet kan även behöva erbjudas på olika arenor som är lättillgängliga för föräldrar.

Stödet i föräldraskapet utgår främst från befintliga strukturer och arenor såsom mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola, familjecentraler, elevhälsa, socialtjänstens öppna verksamhet, familjerätt, familjerådgivning och det utbud av stöd som studieförbund och ideella organisationer erbjuder.

Stödet kan erbjudas i många olika former, såsom enskilt eller i grupp och genom muntlig eller skriftlig information. Det kan vara en föräldrakurs under en termin, individuella stödsamtal för familjer som har problem, en träffpunkt för familjer, föräldrastödstelefon, webbplatser på internet och studiecirkelar för föräldrar. Handledarledda träffar för föräldrar och föreläsningar som del i ett föräldramöte i förskola och skola förekommer också.

Att samtala med barn och föräldrar

Ungdomar och vuxna som farit illa under sin barndom berättar ofta att de under sin uppväxt har försökt få hjälp av vuxna som funnits med dem i deras vardag. Trots detta har inte deras signaler uppmärksamats. Alla vuxna måste därför vara lyhörda och uppmärksamma de barn som är i behov av extra stöd och omtanke.

Några av de signaler som kan vara viktiga att uppmärksamma hos barn är trötthet, dålig aptit, viktförändringar, utåtagerande, aggressivitet, att barnet drar sig undan, självdestruktivitet, brister i hygien och klädsel och tecken på fysiskt våld. Hos äldre barn kan det också handla om skolk, alkohol och droger. Det är också viktigt att uppmärksamma samspel med föräldrar och andra vuxna och andra barn.

Det kan ibland vara svårt att förstå vad ett barn menar när det berättar. Berättelser kan vara indirekta eller symboliska. För yngre barn och barn med funktionsnedsättning kan leken vara ett sätt att kommunicera. Det är viktigt att tänka på att späda barn, små barn och barn med funktionsnedsättning kan reagera med diffusa symptom vid missförhållanden.

När föräldrarna själva berättar om svårigheter i sin familj eller med sina barn är det väsentligt att lyssna och visa att det finns gott om tid. Föräldrarna behöver informeras om möjligheterna att få hjälp och tillfrågas om de vill ha hjälp med att ta nödvändiga kontakter.

När ett barn börjar berätta är det avgörande att ta barnet på allvar och visa att du lyssnar utan att avbryta. Var neutral och lugn i ditt bemötande. Många barn lastar sig själva för sin situation eller vågar inte berätta av rädsla för vad som ska hända. Efter att barnet berättat sin historia kan barnet ofta känna sig lättat i vetskapen om att en vuxen är med och äger problemet. Barnet kan också ha fått klargöranden kring vad som är tillåtet och rätt.

Ge aldrig löften du inte kan hålla, såsom att du inte kommer att berätta för någon. Var istället tydlig med att du ska

göra ditt bästa för att barnet ska få hjälp och att detta innebär att du måste berätta för andra vuxna som kan ge barnet och familjen stöd.

Om du talar med en förälder som är orolig för vad en kontakt med socialtjänsten eller en orosanmälan kommer att innebära, är det viktigt att upplysa om att socialtjänstens första steg vanligtvis är att, utifrån barnets bästa, utreda vilken hjälp som familjen kan behöva.

När ett barn börjar berätta är det avgörande att ta barnet på allvar och visa att du lyssnar utan att avbryta.

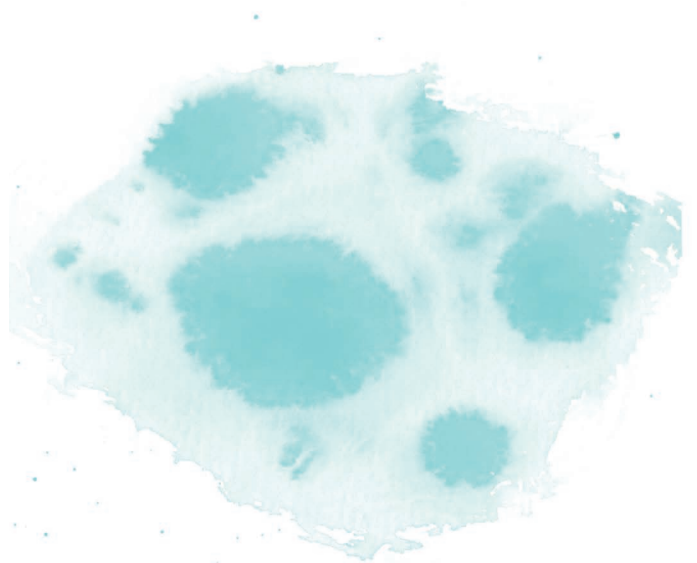
Det är viktigt att du tar din oro för barnet på allvar även om föräldrar inte signalerar oro. Det kan finnas omständigheter som föräldrarna inte vill ska komma till myndigheters kännedom.

De flesta föräldrar och barn i Sverige deltar i verksamheter som mödrahälsovård under graviditet och sedan barnhälsovård, tandvård och förskola. Men det finns en liten andel familjer som uteblir. Detta har visat sig kunna ha ett samband med att barnens behov och rättigheter inte tillgodoses i hemmet, och att föräldrakapaciteten ibland sviktar. Det är viktigt att familjer som uteblir följs upp och att det finns rutiner för hur detta ska hanteras.

Tänk på:

- Låt barnet styra samtalet.
- Lyssna och tro på barnet.
- Använd öppna frågor – undvik ja- och nej-frågor, ledande och alltför ingående frågor.
- Upprepa det barnet berättat för att få bekräftat att du uppfattat rätt. Använd barnets egna ord, gör inga tillägg och dra inga egna slutsatser.
- Visa inte fördömande, aggressivitet eller bestörtning.
- Lova aldrig barnet att du inte kommer att berätta vidare eller annat som du inte kan hålla.

Barn som kan vara särskilt utsatta

Under ett barns uppväxt påverkas hälsa och utveckling genom ett samspel mellan den miljö barnet växer upp i och de genetiska förutsättningar barnet föds med.

Många barn växer upp med missbruk, psykisk ohälsa, våld, allvarlig sjukdom eller dödsfall i familjen. Det finns hög risk för allvarliga konsekvenser som rör barnens hälsa, skolgång och arbetsliv. Genom stöd till barnen går det att förbättra situationen här och nu, och förebygga riskerna.

HSL 2 g §: *”Hälso- och sjukvården ska särskilt beakta ett barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med 1. har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning, 2. har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, eller 3. är missbrukare av alkohol eller annat beroendeframkallande medel. Detsamma gäller om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med oväntat avlider.”*

I detta kapitel uppmärksammas även några andra grupper av barn som kan löpa en högre risk att fara illa.

Barn till föräldrar med kognitiva funktionsnedsättningar

När personer med kognitiva funktionsnedsättningar blir föräldrar ställs de inför särskilda utmaningar som kan innebära att deras svårigheter blir mer uppenbara. Med rätt bemötande och god samverkan mellan berörda instanser ökar förutsättningarna för dem att ta till sig information, nå insikt om sina begränsningar och acceptera att ta emot stöd i syfte att deras barn ska få sina behov tillgodosedda.

En tillitsfull och trygg kommunikation är viktig i alla möten med människor, men särskilt viktig vid möten med personer med kognitiva funktionsnedsättningar. Tänk på att avsätta tillräckligt med tid för mötet och att anpassa

informationen som ska vara enkel och begriplig. Försäkra dig om att informationen har gått fram.

Barn med funktionsnedsättning

En funktionsnedsättning innebär en nedsatt förmåga att fungera fysiskt, psykiskt eller intellektuellt. Den kan uppstå till följd av en medfödd skada, olycka eller sjukdom. Funktionsnedsättningar kan man ha under en period eller för alltid.

Under ett barns uppväxt påverkas hälsa och utveckling genom ett samspel mellan den miljö barnet växer upp i och de genetiska förutsättningar barnet föds med.

Barn med funktionsnedsättning är i högre grad utsatta för våld, övergrepp och mobbning i skolan i jämförelse med andra barn. De kan vara särskilt sårbara genom ett avvikande och utagerande beteende, nedsatt kommunikationsförmåga, större isolering och sämre sociala nätverk, vilket kan minska möjligheten att upptäcka våld och mobbning.

Det kan finnas en ökad risk för stress i familjer som lever med barn med funktionsnedsättning. Dessa familjer ska så tidigt som möjligt få information om vilka insatser som finns, vad de innebär och vart man ska vända sig för att få sina behov tillgodosedda.

Barn till föräldrar med pågående eller tidigare missbruk eller beroende

En orsak till bristande föräldraförmåga, som kan vara orsak till oro för att ett barn far illa, är när det förekommer missbruk eller beroende hos de vuxna i familjen. Det kan handla om att föräldrar inte kan ge sitt barn den trygghet, förutsägbarhet och kärlek som det behöver. Det kan vara föräldrar som inte ser barnets behov, som skapar oro och förtvivlan och lägger över stort ansvar på barnet. Även om det finns ytterligare en förälder, som inte missbrukar, finns det risk för att de vuxnas problem överskuggar tillvaron och barnets behov försummas.

Graden av hur barnet påverkas varierar från familj till familj, och en viktig faktor är föräldrarnas förmåga att tillgodose barnets behov. Barn till föräldrar med alkoholproblem löper en större risk än andra barn att utsättas för fysiska och psykiska övergrepp av sina föräldrar.

Utredaren eller behandlaren inom missbruks- och beroendevården har en viktig roll i att stödja och uppmuntra föräldern med missbruksproblem att klara av att vara motiverad och låta barnet få hjälp. Det är viktigt att diskutera och reflektera tillsammans med föräldern med missbruksproblem om vad barnet behöver, vad föräldern själv kan göra och vem man kan samarbeta med, till exempel skolan.

Barn till föräldrar med psykisk ohälsa

Psykiska problem hos föräldrar kan påverka föräldraförmågan. Föräldrar med psykisk ohälsa kan vara allt från dem som kan fungera väl, såväl i vardagen som i sitt föräldraskap, till de föräldrar som har psykotiska tillstånd, vanföreställningar och kan vara farliga för sig själva och andra. Föräldraförmågan kan också variera mellan friska och sjuka perioder. Det ställs helt olika krav på en förälder till ett spädbarn, ett äldre barn respektive en tonåring. Även den andra föräldern eller andra vuxna i familjen kan bli så upptagna av problemen att de har svårt att uppmärksamma och tillgodose barnets behov.

Barn som är placerade utanför det egna hemmet

Det är inte ovanligt att det finns problem kring hälsa och skolgång för barn som är placerade utanför det egna hemmet. Det är viktigt att anmäla när man känner oro för att barnet riskerar att fara illa även när barnet är placerat genom socialtjänsten.

Alla som finns runt dessa barn måste ta varningssignaler, om att barnet inte har det bra, på allvar och snabbt vidta åtgärder. Det kan handla om saker som hänt före, under eller efter placeringen.

När barn flyttar och byter skola eller skolform riskerar viktig information att gå förlorad. I synnerhet barn i behov av extra anpassningar och särskilt stöd riskerar att påverkas negativt av övergångar. Ansvariga aktörer, som socialtjänst, skola och hemmet barnet placerats i, behöver samverka med varandra för att skapa fungerande övergångar i form av en kontinuerlig obruten skolgång.

Ensamkommande barn

Ett stort antal barn och ungdomar har kommit till Sverige utan medföljande förälder, så kallade ensamkommande barn. Mottagandet av ensamkommande barn omfattas i de flesta avseenden av samma lagar och regler som gäller för andra barn i vård och omsorg.

Deras levnadsöde och bakgrund varierar men gemensamt är att de befinner sig i en utsatt situation, bland annat för att de ofta saknar ett socialt nätverk. Årligen försvinner det hundratals barn från kommunala boenden i Sverige. Den största orsaken anses vara människohandel. De försvunna barnen anmäls inte alltid som saknade.

Barn som växer upp i en hederskontext

Barn som växer upp i en hederskontext kan vara extra utsatta på olika sätt. De som bryter mot familjens normer och värderingar riskerar att bli bestraffade. De kan bli utfrysade, hotade och misshandlade. För en del medför ett ställningstagande mot familjens normer och värderingar så stora risker att de måste lämna sin familj och i vissa fall helt och hållet bryta med den.

När dessa barn ska ha kontakt med socialtjänsten är det av säkerhetsskäl viktigt att denna kontakt inte blir känd och att mötet äger rum på en lämplig neutral plats, till exempel i skolan. Mötet ska arrangeras på ett sådant sätt att det inte väcker uppmärksamhet. Om utomstående får kännedom om besöket kan det leda till negativa konsekvenser för barnet. Var öppen för vilket stöd barnet vill ha, vilken tid som passar bäst och om barnet vill att någon, exempelvis anmälaren, följer med till mötet med socialtjänsten som ett stöd.

Unga som säljer sex

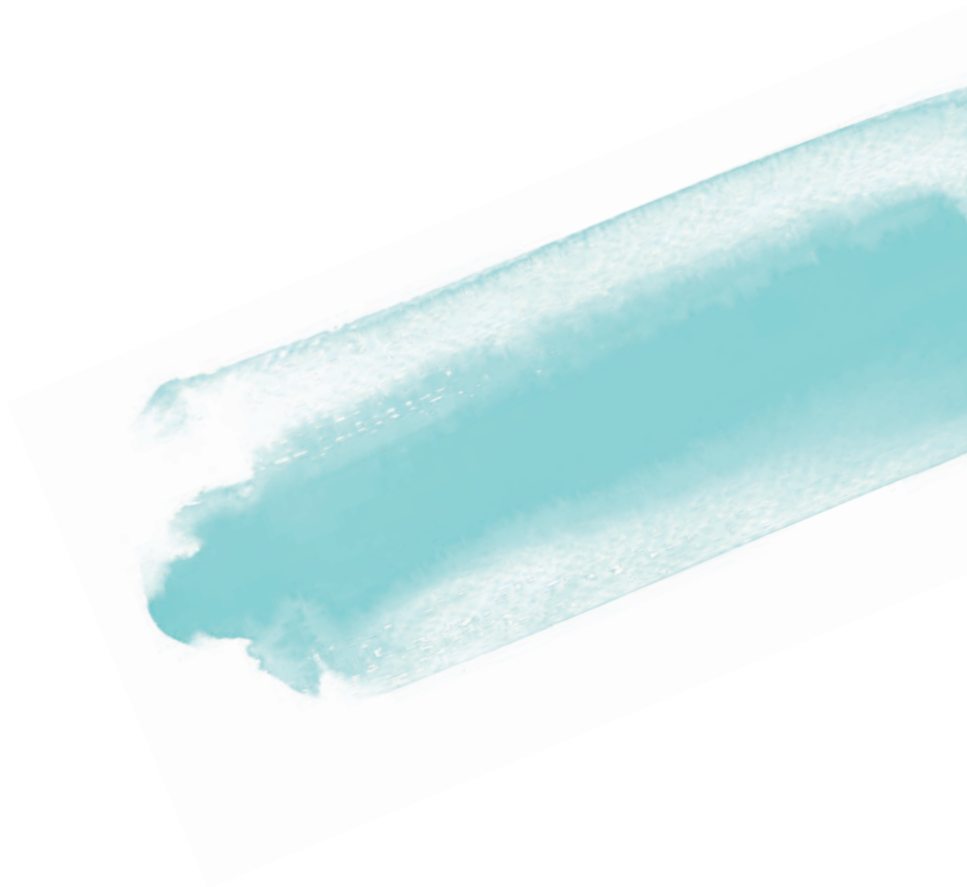
Unga som säljer sex mår oftast sämre psykiskt jämfört med andra jämnåriga. De som säljer sex har oftare utsatts för sexuella övergrepp och har oftare symtom på PTSD.

Det finns flera orsaker till att unga säljer sex: Känslomässiga orsaker som att få bekräftelse, närhet, uppmärksamhet eller hantera svåra känslor. Materiella anledningar som att få pengar, saker eller droger. Unga kan också börja sälja sex för att de tycker att det känns spännande.

Det är krävs kunskap om sex som självskadebeteende både inom hälso- och sjukvården och inom rättsväsendet.

Hälso- och sjukvården behöver kunskap för att kunna erbjuda rätt vård och inte bara behandla symtom. Många som använder sex för att skada sig söker vård för olika besvär, men ofta ställer vården inte rätt diagnos. Unga får behandling för depression, smärtor och sömnstörningar, men de kanske också behöver traumabehandling och hjälp att hantera plågsamma känslor.

Rättsväsendet behöver kunskap för att ha förståelse för att den som utsatts för sexuellt våld själva kan ha sökt upp situationer där de utsatts för brott. De mår mycket dåligt och befinner sig i en extra utsatt situation där förövare utnyttjar deras utsatthet.

Att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa

Hälso- och sjukvården

Hälso- och sjukvården har stora möjligheter att fånga upp barn som riskerar att fara illa eftersom det finns en rad verksamheter som möter så gott som alla barn, från nyfödda till dess att de fyller 18 år.

Barn som riskerar att fara illa ska även fångas upp inom alla hälso- och sjukvårdsverksamheter som vänder sig till barns föräldrar, vårdnadshavare eller de vuxna i familjen. Detta gäller inte minst vuxenpsykiatri samt vårdcentralernas verksamheter med läkarmottagning, samtalsmottagning, distriktssköterske-mottagning, fysioterapi, arbetsterapi samt rehabiliteringsverksamheter.

Hälso- och sjukvården har stora möjligheter att fånga upp barn som riskerar att fara illa.

Anmälningsskyldighet enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen, gäller alla barn, även asylsökande och gömda. Anmälningsskyldigheten gäller dock inte ofödda barn, men personalen på mödravården kan utan hinder av sekretess lämna uppgifter till socialtjänsten till skydd för ett väntat barn med stöd av 25 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen.

Det nyfödda barnets vårdkedja startar med förlossningsvård, BB och för en del barn neonatalvård och därefter BVC som följer barnet de första fem till sex åren. Så gott som alla barn besöker folktandvård och skolans elevhälsa, en stor andel besöker ungdomsmottagning och barn med svårare psykisk ohälsa får hjälp inom BUP. Många barn besöker vårdcentral under sin uppväxt och en del kan behöva

specialistvård inom barn- och ungdomsmedicin. Det finns således en hel del tillfällen när barn som riskerar att fara illa kan uppmärksammas inom hälso- och sjukvården.

Professionella som arbetar inom verksamheter som vänder sig till barn kan känna oro på grund av barnets symtom, det barnet berättar eller barnets beteende. När barnets vårdnadshavare är medföljande kan samspelet mellan barnet och de vuxna eller vad de vuxna berättar ge anledning till oro att barn i familjen riskerar att fara illa.

1177 Vårdguiden på telefon

1177 Vårdguiden på telefon är genom sina många rådgivningssamtal en viktig del av hälso- och sjukvårdens kontakter med hallänningarna. Medarbetarna har därför en stor möjlighet och ett ansvar att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa.

När ett barn ringer själv behöver sjuksköterskan vara lyhörd och lyssna in barnets berättelse med ett barnperspektiv. Visualisering och empati är viktiga faktorer och att skapa en känsla av trygghet för barnet som ofta kan känna sig sårbart. Barn som upplevt misshandel och kränkning kan känna skuld, skam och förödmjukelse. Det kan därför vara lättare att prata via ett distansmöte på telefon. Sjuksköterskan använder sin röst som ett verktyg, det är viktigt med

Så gott som alla barn besöker folktandvård och skolans elevhälsa, en stor andel besöker ungdomsmottagning och barn med svårare psykisk ohälsa får hjälp inom BUP.

ett lagom taltempo. Ett mörkare röstläge uppfattas generellt som mer lugnt och trovärdigt och inbjuder även till tystnad, vilket är en del av svåra samtal.

När vårdnadshavare eller vuxna som har hand om barn under 18 år ringer 1177 Vårdguiden på telefon efterfrågar sjuksköterskan alltid samtycke från barn som fyllt 15 år för att få fortsätta samtalet. Finns inget samtycke ombeds barnet själv ringa. I dessa lägen finns det även möjlighet att göra en menprövning enligt 25 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen för att fortsätta prata om barnets hälsotillstånd utan muntligt samtycke.

I samtal med vuxna som missbrukar, utsätter andra för våld, är utsatta för våld, har självskadebeteende eller självmordstankar efterfrågas alltid om de har barn under 18 år boende i familjen, detta gäller även växelvis boende.

Ambulanssjukvården

Den akuta situation som ambulanssjukvården arbetar i innebär en möjlighet att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa och därmed göra en orosanmälan där man beskriver vad man iakttagit och vad som hänt i hemmet under insatsen. Ambulanssjukvårdens roll är dock komplicerad då man vid en insats kanske vårdar både utsatta barn och de vuxna som sviktar i sin roll som vårdnadshavare.

 Den akuta situation som ambulanssjukvården arbetar i innebär en möjlighet att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa.

Genom att insatsen ofta sker i familjens hem kan ambulanspersonalen uppmärksamma tecken på missförhållanden som grund för att göra en orosanmälan. Det kan handla om leksaker i ett hem där det förekommer våld, skador på inredning eller att de identifierar en otrygg hemmiljö med alkohol, droganvändning eller kriminalitet. Barn som har fysiska skador som inte kan förklaras på annat sätt än att de varit utsatta för misshandel eller när barn och deras föräldrar söker sjukvård i ett sent skede är andra anledningar att skriva en orosanmälan, liksom för barn som uttrycker sin otrygghet genom att bruka alkohol eller droger, uttrycker psykisk ohälsa genom självskadebeteende, ångest och självmordsförsök.

Folktandvården är en betydelsefull del av barns skyddsnät under lång tid eftersom alla barn regelbundet kallas till tandvårdsbesök från cirka ett års ålder.

Ambulanssjukvården har en viktig roll i att uppmärksamma våld i nära relationer och ska därför ställa rutinmässiga frågor om detta och därmed också ställa frågor om ifall det finns barn i familjen, även om det inte finns några tecken på det.

Folktandvården

Folktandvården är en betydelsefull del av barns skyddsnät under lång tid eftersom alla barn regelbundet kallas till tandvårdsbesök från cirka ett års ålder. Utöver detta är en stor andel vuxna invånare med barn listade hos Folktandvården. Verksamheten har således unika förutsättningar att fånga upp missförhållanden i familjer där det finns barn.

Tandhälsa är en indikator på barns välmående och barns behov av sociala insatser. Den specialiserade barntandvården möter många barn med en social problematik, där barnet också har ett behov av samhällets stöd eller skydd. För att förbättra tandvårdens hantering av anmälnings-skyldigheten bör tandvården dokumentera och följaktligen anmäla dental försummelse när barn inte tillåts medverka till rekommenderad behandling trots behov, eller då barn inte tillåts få preventiva undersökningar.

Skola och förskola

För barn som far illa kan skolan göra stor skillnad. Skolrelaterade problem och social utsatthet hänger ofta samman och kan förstärka varandra. Att nå framgång i skolan är den enskilt starkaste skyddande faktorn för alla barn och därför är det extra viktigt att de här barnen får en chans att lyckas i skolan och att skolan är en trygg plats för dem.

För barn som far illa kan skolan göra stor skillnad.

En del barn växer upp i familjesituationer där det finns extra utmaningar. För en del kan det visa sig genom att de har svårt med kamratrelationer eller med att koncentrera sig på skolarbetet. För andra barn är det mindre synligt och svårare att upptäcka. De här barnen behöver stöd för att kunna lyckas och må bättre i skolan och en förutsättning är att förskolan eller skolans personal ser att stöd behövs.

Elevhälsan – en resurs i skolan som består av flera insatser

I kontakt med elever och pedagogisk personal kan elevhälsan få kännedom eller misstankar om att en elev far illa. Arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övrig personal i skolan. Det är viktigt att elevhälsan och övrig personal skapar goda relationer och tillit till elever. Elevhälsoarbetet bedrivs i skolans alla miljöer, inte minst i klassrummet där lärarna spelar en central roll.

Det är viktigt att elevhälsan och övrig personal skapar goda relationer och tillit till elever.

Hälsosamtal vid hälsobesök

Alla elever erbjuds ett lagstadgat hälsosamtal i varje stadium. En hälsoenkät föregår detta samtal. Samtalet är en del av elevhälsans hälsofrämjande arbete och är ett samtal mellan eleven och skolsköterskan som syftar till att främja

hälsa och förebygga ohälsa. Hälsosamtalet kan också ge eleven möjlighet att berätta sådant som oroar, till exempel om det finns missbruk eller andra allvarliga svårigheter i hemmet, eller om eleven utsätts för kränkande behandling i skolan eller på fritiden.

Många skolhälsovårdsmottagningar har idag en eller flera generella frågor som berör hot och våld i sina enkäter inför ett hälsosamtal.

Tecken hos barn som är utsatta för hot och våld

Skolfrånvaro och mobbning är bland de tecken som kan tyda på att barn är utsatta för hot och våld. Till dessa hör också svårigheter i skolan och genomsnittligt sämre resultat på tester som mäter språk, motorik och tankeförmåga. Flickor blir oftare inåtvända, pojkar blir i allmänhet mer utåtagerande. Barnen kan även drabbas av svåra problem med fysisk och psykisk ohälsa.

Att utebli från hälsosamtal, som skolhälsovården kallar till, kan vara ett sätt att undvika jobbiga frågor där risk finns att våld i nära relationer uppenbaras. Barn och unga är ofta ambivalenta i detta.

Om det finns en oro för en myndig elev, som genom sitt eget beteende riskerar att skada sig själv, bör skolan anmäla sådan oro till socialtjänsten.

Om skolan får signaler om att en myndig elev har blivit utsatt för könsstämpning, riskerar tvångsäktenskap eller är utsatt för olaga tvång, hot, våld bör skolan ta kontakt med socialtjänst, hälso- och sjukvård eller polis.

Socialtjänsten

All personal inom socialtjänstens verksamhetsområden, oavsett om det är i privat eller kommunal regi, har en SKYLDIGHET att skyndsamt anmäla vid oro om att barn riskerar att fara illa. Det gäller även dem som enbart arbetar med vuxna eller äldre eftersom dessa personer kan ha egna eller närstående barn som riskerar att fara illa på grund av den vuxnas sjukdom, beteende eller problematik.

Anmälningsskyldigheten inkluderar även dem som arbetar inom kommunal hälso- och sjukvård. Oro för att barn riskerar att fara illa kan uppstå när som helst i kontakt med familjen eller vuxna och kan behöva anmälas flera gånger om den vuxnas situation förändras.

Utöver anmälningsskyldigheten ska medarbetare inom socialtjänsten också ta ansvar för att hänsyn tas till hur barn påverkas av beslut om eller utförande av insatser.

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket

Medarbetare vid Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan har INTE SKYLDIGHET att anmäla oro när barn riskerar att fara illa. Däremot BÖR personal inom myndigheterna anmäla när de känner oro. Det är därför viktigt att känedom om hur barn riskerar att fara illa är hög vid samtliga myndigheter och verksamheter som kommer i kontakt med barn, även om verksamheten riktar sig mot vuxna.

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bör därför ha tydliga rutiner för när och hur en orosanmälan ska göras. Det är också viktigt att all personal inom dessa myndigheter tar möjligheten att anmäla oro för barn på allvar och använder den vid behov.

På Arbetsförmedlingen finns numera en kontaktperson mot våld i nära relationer, i varje region. Det har också tagits fram ett utbildningspaket för att öka kunskapen hos personal, chefer och HR-personal.

Under år 2019 gav regeringen fem myndigheter i uppdrag att verka för ökad upptäckt av våld. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Migrationsverket ska enligt uppdraget var och en utveckla detta arbete mot målgrupperna i verksamheterna. Det handlar om rutiner och metoder för upptäckt av våldsutsatthet och våldsutövande, information om våld, hänvisning vid behov till socialtjänst, hälso- och sjukvård samt rättsväsende och slutligen stöd till personal. De andra två myndigheterna som uppdraget riktar sig till är Socialstyrelsen och Jämställdhetsmyndigheten. Dessa myndigheter ska bistå med stöd och samordning.

Samordningsförbundet

Samordningsförbundet i Halland riktar sig till individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser och ska syfta till att dessa uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete och nå egen försörjning. Samverkan parter är lokala verksamheter inom Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommunerna samt Region Hallands hälso- och sjukvård.

Personal inom samtliga myndigheter bär ansvar för att anmäla oro för barn som riskerar att fara illa. Särskilt viktigt att tänka på är att varje medarbetare som känner oro, gör en anmälan och inte förlitar sig på att någon annan myndighet gör det. Det kan, förutom det personliga ansvaret, finnas fördelar med att det inkommer oro från flera myndigheter gällande ett och samma barn.

Djurskydd och djursjukvård

Det finns en stark koppling mellan våld mot djur och våld mot människor. Djuren kan användas som maktmedel och påtryckningsmedel för att hålla utsatta personer under kontroll. För barn betyder djuren ofta väldigt mycket och ger dem en trygghetskänsla. Om det förekommer våld och övergrepp mot familjens djur finns det stor risk att även familjemedlemmar är utsatta.

Mot bakgrund av ovanstående är det viktigt att den som arbetar med barn som misstänks ha varit utsatta för våld eller övergrepp frågar om det finns djur i familjen, och naturligtvis även omvänt att den som jobbar med djurskyddsfrågor frågar om det finns barn i familjen. Den som känner oro för barn bör enligt lag göra en orosanmälan till socialtjänsten i respektive kommun.

” Det finns en stark koppling mellan våld mot djur och våld mot människor.

En av huvudprinciperna när barn ska garanteras skydd mot fortsatta övergrepp och påtryckningar bör vara att säkra att den misstänkta inte längre har kontroll över djuren. Att veta att djuren är i trygghet innebär en trygghet för barnet och en hjälp i den fortsatta vården och behandlingen.

Länsstyrelsen är kontrollmyndighet för djurskyddet och kan besluta om omhändertagande av djur som far illa. Djurskyddshandläggare utför ofta oanmälda kontroller hos djurägare, till exempel i hemmet om det gäller husdjur, efter inkommen anmälan. Alla utförda kontroller diarieförs och dokumenteras genom kontrollrapporter, foton och ibland film. Detta innebär att socialtjänst och polis har möjlighet att inhämta uppgifterna.

Enligt bestämmelsen lex Maja är det tillåtet för den som arbetar i hälso- och sjukvård eller socialtjänst att bryta sekretessen genom att anmäla till länsstyrelsen eller polisen att ett djur tydligt utsätts för vanvård eller misshandel, eller uppenbart visar symptom på sjukdom eller är allvarligt skadat.

Inom djursjukvården pågår, bland annat genom föreningen VOOV (Veterinär Omtanke om Våldsutsatta), arbete för att uppmärksamma sambandet mellan våld mot djur och våld mot människor.

Kultur och fritid, idrott och övrigt föreningsliv

I Hallands kommuner finns mötesplatser för unga 12–25 år. På mötesplatserna arbetar personal som stöttar ungas idéer och arbetar för en meningsfull jämlik fritid. Personalen arbetar främjande, är trygga vuxna och goda förebilder som har möjlighet att skapa bra relationer och samtal. Genom att bygga upp ett förtroende och att våga prata och ställa frågor om svårare ämnen har personalen möjlighet att upptäcka barn och unga som riskerar att fara illa. Verksamheterna samverkar med aktörer som skola, socialtjänst och polis i olika nätverk, men också andra organisationer dit unga kan vända sig, samt har viss kontakt med föräldrar.

Alla som i sin yrkesroll arbetar med barn och unga på deras fria tid ska göra orosanmälan till socialtjänsten när de känner oro för att barn riskerar att fara illa.

Inom den ideella kultur-, idrotts- och fritidssektorn engageras ett stort antal barn i regelbundna aktiviteter. Sex av tio unga är medlemmar i en förening. Nio av tio barn deltar i idrottsverksamhet någon gång under sin uppväxt. Aktiva inom denna sektor är alltså en viktig del av civilsamhället med många kontaktytor gentemot barn och unga.

Alla som i sin yrkesroll arbetar med barn och unga på deras fria tid ska göra orosanmälan till socialtjänsten när de känner oro för att barn riskerar att fara illa.

En ledare i en förening kan ibland vara den som ett barn som far illa anförtror sig till och då är det viktigt att denna person vet vad den ska göra med informationen. Det är viktigt att tänka på att många av dessa ledare arbetar ideellt och behöver en annan form av information, utbildning och stöd jämfört med dem som arbetar inom till exempel skola och vård. Lagstiftningen slår fast att alla som i olika sammanhang möter barn BÖR anmäla då de känner oro för att barn riskera att fara illa. Vad en anmälan innebär och hur den ska göras framgår på kommunens hemsida.

Att anmäla oro för barn – Socialstyrelsens handbok

Många av oss som arbetar med barn, eller vuxna där det finns barn med i bilden, är till och från oroliga för något eller några barns utveckling och hemsituation.

Socialstyrelsen har givit ut en lättläst och innehållsrik handbok, "Anmäla oro för barn - Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare". Syftet med handboken är att öka kännedom om lagstiftningen kring anmälan om barn som far illa eller misstänks fara illa, 14 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Lagen skiljer på anmälningsskyldiga, som genast SKA anmäla, och de som inte är anmälningsskyldiga men BÖR anmäla, det vill säga uppmanas att anmäla. Därför är vissa texter i handboken framför allt riktade till dem som är skyldiga att anmäla medan andra är riktade även till andra anmälare. I handboken utvecklas också vilka som hör till den ena respektive den andra gruppen.

Innehållet är baserat på lagstiftning, förarbetsuttalanden, rättsfall, beslut från Justitieombudsmannen, JO, samt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Här nedan beskrivs i korthet handbokens upplägg.

Handboken finns att hämta på Socialstyrelsens webbsida, eller om du läser denna text digitalt, genom denna länk: [Anmäla oro för barn - Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare](#)

Handboken består av tre delar

Ett gemensamt ansvar för barn

Den första delen tar upp barns grundläggande rättigheter. Här kan du bland annat läsa om barns rättigheter och vilket ansvar som vilar på vårdnadshavare respektive socialtjänst.

Anmälningar i praktiken

Den andra delen av handboken beskriver bestämmelserna om skyldighet att anmäla och lämna uppgifter till socialtjänsten och om anmälan från andra som inte är anmälningsskyldiga.

Ur innehållet:

- Vem ska eller bör anmäla?
- Vad ska anmälas och när?
- Så går det till att anmäla
- Stöd till anmälare
- Vem får veta vem som anmält?

Vad händer hos socialtjänsten?

Den tredje och avslutande delen beskriver socialtjänstens uppgifter i arbetet med barn och familj efter att en anmälan kommit in. Den tar upp hur en utredning genomförs och vad den kan leda till för barnet. Här beskrivs också vikten av samverkan. Här finns även ett flödeschema som visar vad som händer hos socialtjänsten efter att en anmälan gjorts.

Kort om anmälan

Vad är då en anmälan? Så här kan man sammanfatta handbokens beskrivning: Alla har ett ansvar för att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Vissa är skyldiga att anmäla sin oro till socialtjänsten, för andra är det en rekommendation.

Barn kan fara illa i många olika situationer och av en eller flera olika orsaker. Oavsett vilken situation barnet befinner sig i, är det oro för att barnet riskerar att fara illa som är utgångspunkten för om en anmälan ska eller bör göras till socialtjänsten.

Anmälaren behöver inte sätta sig in i om socialtjänsten behöver ingripa till ett barns skydd, utan ska utgå från sina egna iakttagelser och sin egen bedömning om att ett barn far illa eller riskerar att fara illa. Anmälaren behöver inte heller ta ställning till orsaken, det är socialtjänsten som har ansvar att utreda situationen.

Det finns inga formella krav på hur anmälan ska göras. Den kan vara skriftlig eller muntlig. I brådska fall kan en anmälan göras muntligt för att sedan bekräftas skriftligt i efterhand.

Anmälan ska i regel göras till socialtjänsten i den kommun eller stadsdel där barnet är folkbokfört. De som är anmälningsskyldiga är också skyldiga att lämna alla uppgifter som kan vara av betydelse för en utredning av ett barns behov av stöd och skydd.

När information från olika håll sammanställs hos socialtjänsten ökar möjligheterna att få en klar bild av barnets situation och att barnet får det stöd och skydd som det behöver.

Viktigt att ha rutiner

Din verksamhet bör ha skriftliga rutiner för hur medarbetare ska agera vid oro för att barn riskerar att fara illa. Rutinerna bör tas upp kontinuerligt i arbetsgruppen och ingå i introduktionen av nya medarbetare. I arbetet med att ta fram rutiner för verksamheten kan Socialstyrelsens handbok "Anmäla oro för barn" vara till god hjälp.

Verksamhetens rutin bör innehålla information om hur en anmälan görs, vem som gör den och vad den ska innehålla.

Rutinen bör också innehålla former för samråd med kollegor, ansvarig chef, andra professioner och socialtjänst samt samråd med polis vid misstanke om brott.

Vid misstanke om brott mot barn

När det finns misstankar om att barn under 18 år har utsatts för brott såsom våld, sexuella övergrepp, planering för barnäktenskap och könsstympning av flickor kan personal inom hälso- och sjukvård och socialtjänst konsultera polisen avidentifierat, huruvida en polisanmälan ska göras eller inte.

Det finns också möjlighet att kalla till ett samråd. Samråden har flera funktioner. Väsentligast är att utredningsarbetet ska planläggas så att inblandade utredare vet vem som gör vad och i vilken ordning.

För socialtjänstens del kan genomgången med polisen tjäna som ett underlag i frågan om polisanmälan ska göras eller inte. Vidare kan omedelbara insatser planeras så att genomförandet av dessa inte negativt påverkar en förundersökning från polisens sida. Samrådet kan även i ett första stadium ha till syfte att få fler infallsvinklar utifrån den information man har i ärendet.

Struktur för samverkan

Arbete pågår för att skapa en mer enhetlig struktur för samverkan kring barn i Halland som misstänks ha utsatts för våld i nära relation, sexuella övergrepp, hedersrelaterat våld och förtryck eller synnerligen grova våldsbrott oavsett relation till gärningsperson.

En enhetlig samverkansstruktur innebär en anpassad verksamhet för att barn ska få samordnade insatser och ett heltäckande stöd, vilket även underlättar och förbättrar myndigheters processer. Barns behov och upplevelse ska stå i centrum, de ska kunna utredas på ett och samma ställe i barnanpassade lokaler. Barn och anhöriga ska också kunna erbjudas krisstöd. Barnanpassning innebär att barn i så stor utsträckning som möjligt endast behöver åka till en plats, att de inte ska behöva upprepa sin berättelse för olika myndighetsrepresentanter vid flera olika tillfällen och att samtal med olika myndighetspersoner och mottagandet anpassas utifrån ålder och behov.

Om en anmälan om ett misstänkt brott mot ett barn kommer in till socialtjänsten och den misstänkta finns inom familjen, bör socialtjänsten samråda med polis eller åklagare innan vårdnadshavaren underkäntas om att en utredning inleds.

Samråd innebär att representanter från berörda myndigheter gör en gemensam planering i det enskilda ärendet. I samråd delar myndigheterna information och kunskap om barnet och dess situation för att samordna, planera och bedöma de insatser som barnet och dess familj omfattas av. Samråd kan öka kvaliteten på de insatser, såväl skydds- som utredningsinsatser hos respektive myndighet, som blir aktuella för barnet och dess familj. Samråd ger även ett lärande kring andras professioner och regelverk som sedan kan generera en ökad trygghet i den egna yrkesrollen. I samråd kan myndigheterna gemensamt planera sitt arbete för att bland annat undvika att barnet utsätts för ytterligare påfrestningar eller att en myndighets åtgärder kring barnet försvårar för en annan myndighet. Samråd bidrar även till att det enskilda barnet avlastas ansvar för att vara ensam bärare av sin berättelse och inte i onödan behöver upprepa sin historia.

Socialtjänsten

Om det kommer till socialtjänstens kännedom att barn utsatts för ett brott ska en polisanmälan övervägas. Huvudprincipen är att en misstanke om brott mot barn skyndsamt

bör polisanmälas om det är till barnets bästa. Det gäller självfallet vid stark misstanke om våld och sexuella övergrepp mot barn. Socialtjänsten måste vid varje tillfälle göra en självständig bedömning av sina uppgifter. Vid vilken tidpunkt en polisanmälan ska göras måste också bedömas från fall till fall.

I de fall polisanmälan inte görs ska socialtjänsten dokumentera skälet till eller bedömningen bakom detta. Dock kvarstår socialtjänstens utredningsskyldighet, även om polisanmälan inte görs eller om polisutredningen läggs ner. Om det under socialtjänstens utredning framkommer nya uppgifter om våld eller övergrepp ska en ny bedömning om polisanmälan göras.

Om en anmälan om ett misstänkt brott mot ett barn kommer in till socialtjänsten och den misstänkta finns inom familjen, bör socialtjänsten samråda med polis eller åklagare innan vårdnadshavaren underrättas om att en utredning inleds.

Socialtjänsten ska särskilt beakta att barn som har bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp.

När barn och unga som har ett vård- eller skyddsbehov inte på frivillig väg tar emot insatser från socialtjänsten, kan lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, bli tillämplig. LVU är en kompletterande skyddslag som kan bli tillämplig för att vårda eller skydda ett barn eller en ungdom när det finns en påtaglig risk för att hennes eller hans hälsa eller utveckling skadas och den behövliga vården inte kan ges på frivillig väg.

Polis och åklagare

När en anmälan om misstänkt sexuellt övergrepp eller misshandel inkommit till polisen från socialtjänsten eller någon annan (enskild), inleds i regel en förundersökning av polis eller åklagare. När det gäller våld och övergrepp mot barn är regelmässigt en åklagare förundersökningsledare.

Förundersökning ska inledas så snart det på grund av angivelse eller annat skäl finns anledning att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har begåtts. Förundersökningen behöver dock inte inledas om det är uppenbart att brottet inte går att utreda.

Förundersökning, där målsäganden vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år, ska bedrivas särskilt skyndsamt om brottet riktats mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader.

Hos polisen förhör barnet av en särskilt utbildad förhørsledare.

Förundersökningen ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

Förhör och tvångsåtgärder

Förhör med barnet

Förundersökningsledaren (polis eller åklagare) fattar beslut om huruvida förhör skall hållas med målsäganden (barnet). Hos polisen förhör barnet av en särskilt utbildad förhørsledare.

Förhör med någon som är under 18 år ska planeras och verkställas så att det inte uppkommer fara för den som förhör. Förhör får inte äga rum fler gånger än nödvändigt med hänsyn till utredningens art och barnets bästa. Förhör bör hållas av en person med särskild kompetens för uppgiften.

Förhöret dokumenteras alltid. Även barnets kroppsspråk är viktigt att dokumentera. Av detta kan man utläsa mycket som har betydelse för barnets berättelse. Barn över 15 år förväntas närvara och vittna vid en rättegång. Är barnet under 15 år kan dokumentation i form av film användas för att barnet ska slippa närvara vid rättegång. Rättens parter har dock möjlighet att kalla barn under 15 år att vittna inför domstol.

Förhöret sker oftast i ett särskilt förhørsrum. Detta är inrett på ett sådant sätt att förhöret kan ske på ett så störningsfritt sätt som möjligt. Förhöret kan också hållas på annan plats, till exempel i barnets hemmiljö eller liknande. Om övergreppen har skett i hemmet kan det vara en mindre lämplig plats för förhör, men i vissa fall kan det vara enda möjligheten att hjälpa barnet att minnas händelsen.

Huvudregeln är att barnet och förhørsledaren är ensamma i förhørsrummet. Det är dock av största vikt att barnets vårdnadshavare eller någon annan person som barnet har förtroende för följer med till polisen och finns där efter förhöret.

Är förälder eller annan närstående misstänkt för övergreppen mot barnet ska inte denna följa med barnet.

Åklagaren kan vid tingsrätten begära att en särskild företrädare utses, som tillvaratar barnets rätt. Barnet kan därefter förhöras av polis utan vårdnadshavarens samtycke. Särskild företrädare är jurist och utses av tingsrätten. Det är polisens intention att hålla förhör med barnet innan socialtjänsten fortsätter med sin utredning. Ibland kan dock de sociala myndigheterna av en eller annan orsak vara tvingade att påbörja sitt arbete utan att polisen har hunnit hålla sina förhör.

Förhör med övriga personer

Föräldrar, övriga familjemedlemmar, förskole- och skolpersonal och andra som kan tänkas ha uppgifter om barnet och det barnet eventuellt varit med om ska också förhöras. Detta för att förundersökningsledaren ska få ett så brett underlag som möjligt i sin bedömning av ärendet.

Förhör med den som är misstänkt

När den som är misstänkt förhörs ska en offentlig försvarare förordnas vid misstanke om ett brott för vilket straffet är sex månaders fängelse eller mer eller om personen är anhållen eller häktad. Även i andra fall kan offentlig försvarare förordnas om det finns behov av det. Det är tingsrätten som förordnar offentlig försvarare.

Tvångsåtgärder

Polis och åklagare har rätt att besluta om tvångsmedel, till exempel husrannsakan. Husrannsakan kan vara värdefullt för att säkra bevis som kan ha betydelse för förundersökningen. Vid husrannsakan letas det efter till exempel kläder, sängkläder, dagböcker, datainformation med mera. Föremålen kan tas i beslag och i förekommande fall görs också en teknisk undersökning av brottsplatsen och de beslagtagna föremålen. Teknisk undersökning på brottsplatsen utförs av polispersonal. De föremål som tagits i beslag för DNA-analys skickas till Nationellt forensiskt center (NFC).

Juridiskt biträde

Barn som varit utsatta för vålds- och sexualbrott kan få ett *eget juridiskt biträde*. Det är åklagaren som begär hos domstol att ett sådant biträde ska utses. Biträdet kallas för särskild företrädare eller målsägandebiträde. En särskild företrädare ska förordnas om det finns anledning att anta att ett brott som kan föranleda fängelse har begåtts mot någon som är under 18 år och en förälder kan misstänkas för brottet, eller det kan befaras att en förälder på grund av sitt förhållande till den som kan misstänkas för brottet inte kommer att ta till vara barnets rätt.

Målsägandebiträde för målsägaren (den drabbade) förordnas i sexualbrottsmål om det inte är uppenbart att målsäganden saknar behov av ett sådant biträde.

Barn som varit utsatta för vålds- och sexualbrott kan få ett eget juridiskt biträde.

Skillnaden mellan den särskilda företrädaren och målsägandebiträdet är att den särskilda företrädaren har en starkare ställning gentemot vårdnadshavaren som ju kan ha motstridiga intressen med barnet. Handlar det om ett barn som blivit utsatt för övergrepp av en närstående ska barnet ha en särskild företrädare.

Om socialnämnden får kännedom om att någon åtgärd behöver vidtas i fråga om vårdnad, umgänge eller förmyndarskap för ett barn, ska nämnden göra en framställning eller ansökan om det hos den domstol till vilken ärendet hör. Detsamma gäller om nämnden bedömer att ett barn är i behov av målsägandebiträde.

Socialnämnden ska anmäla till överförmyndaren om den finner att *god man* eller *förvaltare* enligt föräldrabalken bör förordnas. Detta ska ske om förhållandena talar för att en förälder inte kommer att förvalta sitt barns egendom på ett betryggande sätt. Det kan exempelvis finnas behov av att tillsätta en *delförmyndare* som förvaltar barnets brottsskadeersättning när det är en förälder som själv begått brottet. Om socialnämnden beslutat att ansöka om vård eller omedelbart har omhändertagit ett barn enligt LVU ska barnet få ett eget juridiskt biträde. Biträdet utses av förvaltningsrätten.

Hälso- och sjukvården

Begäran om läkarundersökning

Om socialtjänsten eller polisen får misstanke om våld mot barn kan de begära läkarundersökning. Begäran ska göras skriftligt och journalföras. Om det sker mot föräldrarnas vilja krävs ett beslut enligt LVU för att göra en undersökning.

Vid begäran från socialtjänsten finns de vid anmälan uppgivna grunderna för misstanke om brott mot barn redovisade. Barnet ska inte utfrågas av läkaren om de händelser som föranlett undersökningen och läkare ska heller inte ställa några ledande frågor. En skriftlig begäran från polismyndighet ska helst ha föregåtts av förhör med barnet.

Det finns risk för att polisens förundersökning påverkas negativt om läkare och socialtjänstpersonal har talat med barnet innan polisen gör det och i samband med det ställt vad som kan uppfattas som ledande frågor. Detta kan vara

en svår balansgång. Självklart måste dock barnet, om det får förtroende för personalen, få möjlighet att berätta om vad det upplevt och om sin situation. Det är väsentligt att berörd personal har fått utbildning i hur ett sådant samtal kan föras.

Om polisens utredning störs finns risk att det inte är möjligt att bevisa att ett brott har begåtts, vilket påverkar socialtjänstens möjligheter att skydda barnet. Det kan också, för den misstänkta del, innebära att det inte går att avfärda obefogade misstankar.

I den skriftliga begäran om undersökning från polis eller socialtjänst ska det finnas uppgifter om vad som inträffat. I ett rättsintyg görs en bedömning av undersökningsfynden i relation till uppgivna händelser. Ju bättre uppgifter om vad som hänt med barnet, desto bättre är förutsättningarna för en bra bedömning. Uppgifterna om vad som hänt barnet ligger också till grund för planeringen av undersökningen.

När ett barn söker vård, på egen hand eller tillsammans med vårdnadshavare, och vårdgivare misstänker att barn utsatts för brott ska en orosanmälan göras till socialtjänsten samt kontakt med polis övervägas. Om det finns osäkerhet, samråd alltid med socialtjänst utan att initialt ange barnets eller familjens namn.

Läkarundersökning

Att undersöka barnet är en del av förundersökningen och syftar vid en brottsutredning till att ta reda på om det går att styrka att det har begåtts ett brott. Eventuella kroppsskador på barnet dokumenteras i ett rättsintyg. Läkarundersökning för rättsintyg görs på polisens initiativ och ska följa verksamhetens rutiner.

Barnkliniken strävan är att barnet ska känna sig tryggt, och stor vikt läggs vid att upprätta en förtroendefull kontakt med barnet.

Barnkliniken strävan är att barnet ska känna sig tryggt, och stor vikt läggs vid att upprätta en förtroendefull kontakt med barnet. Det är viktigt att läkarundersökningen, för barnets skull, sker så noggrant och så skonsamt som möjligt. Det är bra, i vissa fall nödvändigt, att en person som barnet

känner förtroende för finns med vid undersökningen. Äldre barn kan välja att vara ensamma vid undersökningen, alternativt välja vem som ska närvara. Det är väsentligt att alltid fråga barnet hur det vill ha det och att barnet är delaktigt i beslutet. Det som framkommer vid den fysiska undersökningen och de uppgifter som barnet lämnar i samband med den ska noggrant journalföras. Skriv gärna barnets svar i citatform: ”Barnet svarar...”.

Läkarundersökningen består dels av en beskrivning av barnets sjukdomshistoria och dels av en allmän läkarundersökning av hela kroppen som bland annat innefattar att munhåla och hela hudytan kontrolleras, rodnader, svullnader, blåmärken och andra tecken på fysiskt våld noteras. Läkare lyssnar på hjärta och lungor och gör en utvändig undersökning av buken. Vid planerad undersökning på barnmottagningen läggs stor vikt vid att inte tillfoga barnet ytterligare obehag.

Det är önskvärt att barnet är vaket och delaktigt under undersökningen eftersom resultatet då blir bättre och mer tillförlitligt. Detta trots att läkarundersökning vid misstanke om sexuellt våld med penetration kan vara påfrestande. En undersökning som sker under narkos kan vara skrämmande då barnet inte har kontroll över det som sker.

Det är viktigt att barnet delges resultatet av undersökningen. Det är av stort värde att få besked om på vilket sätt kroppen tagit skada eller om det syns vad som har hänt. Synliga tecken ska beskrivas för barnet.

DNA vid sexuella övergrepp

Vid misstanke om sexuella övergrepp ska läkarundersökning göras snarast möjligt med tanke på DNA-påvisning. En komplett spårsäkring bör göras om det har gått mindre än tio dagar sedan övergreppet. Barnets kläder ska tas tillvara och förvaras i papperspåsar, en påse för varje klädesplagg. Kläderna kan behövas för eventuell teknisk undersökning från polisens sida.

När det gäller misstänkta sexuella övergrepp är rättssäkerhetsfrågan särskilt viktig. Det handlar om barnets rättssäkerhet och om den eller de misstänkta rättssäkerhet. Det krävs ytterst noggranna utredningar från alla inblandade myndigheters sida.

Läkarutlåtandet vid misstanke om brott

Om undersökningen är planerad görs den av läkare som har vana och erfarenhet av denna typ av undersökningar, såsom specialistkompetent barnläkare, gynekolog, kirurg eller ortoped. Vid behov anlitas rättsmedicinsk expertis. Läkarutlåtandet ska, utöver en objektiv beskrivning av un-

dersökningsmaterialet, innehålla en redogörelse för vilken betydelse fynden tillmäts i det aktuella sammanhanget.

Observera att frånvaron av bevis för en händelse ingalunda är bevis för att händelsen inte inträffat, vilket bör preciseras i det slutgiltiga utlåtandet.

Roller och skyldigheter

I en brottsutredning är det viktigt att alla håller sig till sin professions roller och skyldigheter.

Läkaren ska genomföra undersökning men inte utreda skuldfråga och inte bedöma behovet av skydd eller bearbeta det eventuella psykiska traumat.

Läkaren dokumenterar eventuella skador och ordinerar de medicinska åtgärder som krävs. Foto och film kan vara en del av dokumentationen.

Rättsmedicin lyder inte under sjukvården utan under Justitiedepartementet och rättsmedicinalväsendet.

Barn- och ungdomspsykiatri

Barn- och ungdomspsykiatri medverkar vid samråd och kan erbjuda både krissamtal och behandling.

Samråd

När misstanke finns om sexuellt övergrepp eller misshandel medverkar BUP initialt vid samråd. För att initiera ett samråd kontaktas BUP-mottagning. Under samrådet rådgör man bland annat kring vilka krisinsatser som ska erbjudas familjen och när i tid det är mest lämpligt att erbjuda dessa. Förutom att samplanera insatserna bidrar BUP med specifika kunskaper om barns utveckling och barns olika reaktioner på sexuella övergrepp och våld.

Krisstöd

Alla barn som har varit med om svåra och potentiellt traumatiska händelser bör få ett psykologiskt första stöd i direkt samband med händelsen eller när den uppdagas. Denna första hjälp ges bäst av närstående eller andra personer i barnets närhet, dock ska eventuell misstänkt våldsutövare inte vara ett stöd för barnet eller vara inblandad i kontakterna med BUP.

BUP kan konsulteras vid behov och då kan denna konsultation oftast ske per telefon. Ett mer omfattande krisstöd inom BUP kan ges om barnet har betydande traumasymtom som inte avtar under den första månaden och till barn som redan före den traumatiska händelsen har psykiatrisk problematik.

Krisstöd inom BUP ska samplaneras med övriga insatser. Krisstödet omfattning planeras individuellt utifrån det enskilda barnets behov och kan till exempel innehålla

psykopedagogik. Med detta menas att barnet och föräldrarna får lära sig mer om barnets tillstånd, om mekanismerna bakom och om hur man tillsammans kan hjälpas åt för att det ska bli bra. I detta arbete anpassar man sig till de kunskaper och föreställningar barnet och föräldrarna själva redan har.

Om krisstödet inleds innan barnet hörs av polisen ställer man inte några detaljerade frågor om övergreppet eller misshandeln, för att inte påverka den rättsliga processen. I krisstödet involveras närstående.

Behandling på BUP

Vid frågeställning om bedömning eller behandling kontaktas alltid BUP-linjen. Inför behandling på BUP görs alltid en barnpsykiatrisk bedömning av barnets symtom och funktionsförmåga. Svårighetsgraden och omfattningen av dessa avgör sedan om barnet eller familjen erbjuds behandling. Många barn som utsatts för övergrepp eller misshandel uppvisar inga tydliga symtom, vilket kan försvåra bedömningen.

Föräldrar kan behöva hjälp med att få kunskap om barnets reaktioner. Vanliga frågor är hur man ska prata med sitt barn om det som hänt, hur man ska tolka och hantera barnets reaktioner och hur man kan stötta sitt barn. En annan central fråga som föräldrar ofta har i denna situation är hur man ska hantera en förändrad familjesituation.

Behandlingen utformas utifrån behov och ålder och omfattar oftast flera olika behandlingsinsatser beroende på behandlingsmodell.

De behandlingsinsatser som framför allt är aktuella är traumabehandling för barnet där även närstående involveras, riktad behandling mot specifika symtom, till exempel ångestbehandling, samt arbete med närstående kring bemötande och stöd till barnet.

I behandlingsinsatserna ingår även samverkan med andra. Denna samverkan struktureras genom en samordnad individuell plan (SIP).

BUP:s behandlingsarbete inkluderar även att arbeta med unga förövare.

BUP går inte in och gör bedömningar eller utredningar för att besvara frågor om huruvida brott begåtts eller frågor som rör bevisning.

Rättsprocessen i brottmål

Åtal

Om åklagaren väcker åtal för ett brott provas åtalet i en domstol, tingsrätten. Om åklagaren istället beslutar att förundersökningen ska läggas ner eller att åtal inte ska väckas, kan brottsoffret (målsäganden) begära överprövning av beslutet hos en överåklagare på Utvecklingscentrum.

Huvudförhandling

En rättegång är ett sammanträde i tingsrätten som kallas huvudförhandling. Där provar domstolen åtalet och om den som är anklagad (den tilltalade) ska dömas för brottet eller inte. Om domstolen kommer fram till att det är bevisat att den tilltalade är skyldig till brottet, bestämmer domstolen också vilket straff som ska dömas ut och om den tilltalade ska betala något skadestånd till målsäganden. Det krävs att målsäganden har begärt skadestånd för att den frågan ska provas av domstolen.

Före rättegången

Den som har blivit utsatt för ett brott (målsägande) eller blivit vittne till ett brott kan bli kallad till en rättegång.

Alla som blivit kallade ska sedan berätta om brottet under ett förhör i domstolen. Alla vittnen som har fyllt 15 år är skyldiga att vittna i rättegången, men den som inte har fyllt 15 år har inte denna skyldighet. Är vittnet under 15 år ska rätten istället pröva om barnet med hänsyn till omständigheterna ska få höras som vittne i rätten eller om barnet skulle kunna ta skada av detta. I detta avseende är vårdnadshavarens uppfattning i frågan viktig.

Under rättegången

Den som är vittne eller brottsoffer kan få stöd och hjälp av en person som svarar på frågor och berättar om hur rättegången kommer att gå till. De kallas för vittnesstöd. Ofta finns det vittnesstöd i väntrummet på domstolen som tar emot målsägande och vittnen.

Målsäganden, den tilltalade och vittnen kan ta med sig någon som de känner – till exempel en familjemedlem eller en vän – som stöd under rättegången. Den personen kallas för stödperson.

Den som är målsägande har rätt till juridisk hjälp (målsägandebiträde) i vissa fall. Målsägandebiträdets uppgift är att ge stöd och hjälp under förundersökningen och under rättegången. Målsägandebiträdet hjälper även till med att begära skadestånd av den tilltalade.

Barn under 18 år behöver ofta få hjälp av någon under rättegången och vanligtvis är det ett målsägandebiträde

som hjälper till. Om en vårdnadshavare (oftast en förälder) är misstänkt för brottet eller om den misstänkta har ett nära förhållande till barnets förälder kan barnet få en särskild företrädare som ser till att barnets rättigheter tillgodoses och ger barnet juridisk hjälp, exempelvis ser till att det begärs skadestånd av den tilltalade.

Den som är vittne eller brottsoffer kan få stöd och hjälp av en person som svarar på frågor och berättar om hur rättegången kommer att gå till.

Den tilltalade kan också – såvida inte brottet är ringa – få juridisk hjälp, och den personen kallas offentlig försvarare. Unga personer som åtalats för brott har ofta ett särskilt stort behov av denna juridiska hjälp. Den offentliga försvararen har i uppdrag att försvara den tilltalade, lyfta allt som är till den tilltalades fördel och som talar för att den tilltalade är oskyldig. Ofta ställer försvararen en hel del frågor även till målsäganden och vittnena, i syfte att allting ska bli ordentligt utrett och inga frågetecken finnas kvar.

Det är viktigt att alla förstår det som sägs under en rättegång. Den som har behov av tolk bör därför i god tid tala om detta för domstolen. Domstolen kallar då en tolk till rättegången som kommer att tolka antingen på plats eller per telefon.

Förhör under rättegången

Även om det har hållits polisförhör ska nya förhör vanligtvis hållas i tingsrätten och alla förhörspersoner som åberopats av åklagaren eller försvararen ska på nytt berätta vad som hänt. Vittnen som har fyllt 15 år och som inte är närstående till den tilltalade avlägger först en vittnesed som är ett löfte om att bara säga sanningen.

Den som ljugar eller inte berättar allt viktigt kan dömas för mened. Varken målsäganden eller den tilltalade avlägger någon ed. Förhören vid tingsrätten spelas in med en videokamera. Under förhören ställer åklagaren, målsägandebiträdet, den särskilda företrädaren och den offentliga försvararen frågor. Domaren kan också ställa kompletterande frågor.

Det är bara när det är mycket unga förhörspersoner, under 15 år, som videoförhören från polisen kan spelas upp och då kallas inte dessa förhörspersoner till domstolen.

Domstolen ska pröva om gärningspersonen ska dömas för brottet utifrån det som kommer fram under huvudförhandlingen. Förhören är därför detaljerade. Det är viktigt att som förhörsperson berätta utförligt om vad som hänt, även om det kanske kan vara jobbigt att tänka tillbaka på det.

Öppna eller stängda dörrar

Rättegångar är för det mesta offentliga och det betyder att vem som helst får sitta med som åhörare. Om rättegången tar upp mycket känsliga saker, till exempel sexualbrott, eller om den avser en ung person kan domstolen bestämma att alla åhörare ska lämna salen. Det kallas för att rättegången hålls bakom stängda dörrar.

Medhörning

Som brottsoffer kan det ibland vara svårt att möta den tilltalade under rättegången. Den som inte tror sig kunna berätta allt när den tilltalade sitter i rättsalen, bör tala om detta i god tid före rättegången. Rättens ordförande kan då i vissa fall bestämma att den tilltalade ska följa förhöret från ett annat rum. Detta kallas medhörning.

Samma sak gäller om den som ska förhöras är rädd för en åhörare, eftersom rättens ordförande kan bestämma att den personen ska gå ut under förhöret. Målsägande, som känner obehag av att vara inne i salen, kan få följa rättegången från ett annat rum på domstolen.

Efter rättegången

Efter rättegången håller rätten en överläggning. Domstolen berättar samma dag som rättegången äger rum vilket datum som domen ska meddelas. Dagen för domen går det bra att ringa till domstolens kansli och få reda på domslutet.

Överklagande

Den som inte är nöjd med tingsrättens dom kan överklaga domen till Hovrätten för Västra Sverige i Göteborg. Information om hur det går till att överklaga och vad som krävs finns som en bilaga till domen. Hovrättens dom kan sedan i sin tur överklagas till Högsta domstolen i Stockholm.

Skadestånd

Om den tilltalade döms för brottet är det vanligt att domstolen bestämmer att personen ska betala skadestånd till brottsoffret.

Mer information

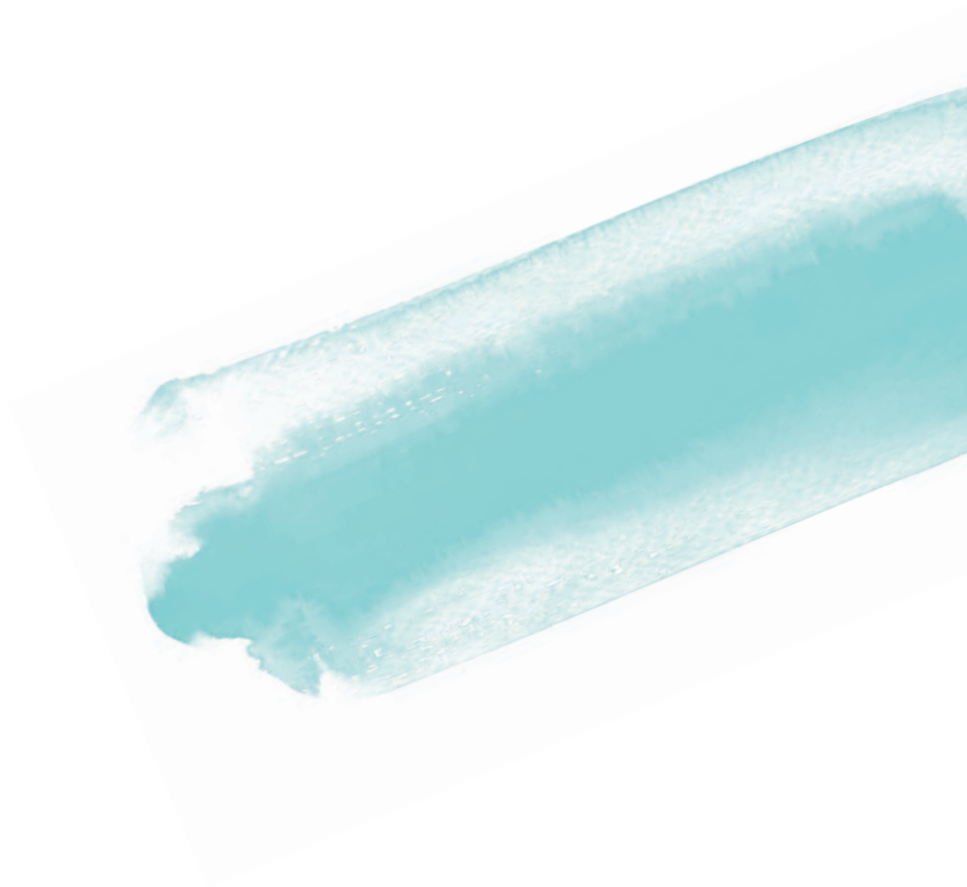
Den som har blivit utsatt för ett brott och även den som anklagas för ett brott har ofta ett mycket stort behov av information om de olika stadierna i rättsprocessen, särskilt om det är fråga om ett grovt brott. På nedanstående webbsidor finns mer information.

www.domstol.se

www.aklagare.se

www.brottsoffermyndigheten.se

www.brottsofferjouren.se

Begrepp

Anmälningsskyldighet: Syftar i detta sammanhang på den skyldighet som bland annat åligger myndigheter och deras personal vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, när det gäller barn som misstänks fara illa.

Ansökan om vård enligt LVU: Om ett barn ska omhändertas för en längre tids vård fordras att socialnämnden ansöker om detta hos förvaltningsrätten, vilken beslutar.

Barn: En person som är under 18 år.

BUP: Barn- och ungdomspsykiatri.

Familjehem: Hem som godkänts av socialnämnden för placering av ett visst barn.

Familjeterapi: En form av psykoterapi där man arbetar med hela eller delar av familjer för att lösa problem, bemästra svåra livssituationer och komma vidare i kriser.

Förordna: Tillsätta.

Förvaltningsrätten: En förvaltningsdomstol som bland annat beslutar om vård i enlighet med LVU. Förvaltningsrättens beslut kan överklagas till kammarrätten. För att kammarrätten ska ta upp ett överklagande krävs ofta prövningstillstånd. Kammarrättens beslut kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen. Bara de mål som fått prövningstillstånd tas upp. Målet är att skapa prejudikat, som kan vara till ledning för domstolar och andra myndigheter.

Förälder: I denna bok avser detta vårdnadshavare.

Förundersökning: Den undersökning som initieras av polisen när ett brott misstänks ha begåtts och som kräver vidare utredning.

Förundersökningsledare: En förundersökning leds av en person, oftast en åklagare.

HVB: Hem för vård eller boende. I dagligt tal institution.

Häktning: Beslutas av domstol när någon är skäligen misstänkt (den lägre graden av misstanke) eller på sannolika skäl misstänkt (den högre graden av misstanke) för brott för vilket är föreskrivet fängelse i ett år eller mer.

Juridiskt ombud, biträde: En person som företräder och hjälper vid tvister. Jurister får vara rättshjälpsbiträde. Den som ska vara ett biträde måste bli godkänd av Rättshjälpsmyndigheten eller den domstol som handlägger tvisten. Ett annat namn för biträde är ombud.

Kognition: De processer som sker då hjärnan arbetar med information som uppmärksamhet, minne, planering, problemlösning, tidsuppfattning samt läs- och skrivförmåga och är grundläggande för att vårt dagliga liv ska fungera.

Kognitiv funktionsnedsättning: Nedsatt förmåga att fungera fysiskt, psykiskt eller intellektuellt. Det kan vara i olika grad och påverka livet olika mycket. En funktionsnedsättning kan vara medfödd eller uppkomma efter till exempel en sjukdom eller en olycka. Man kan ha en funktionsnedsättning tillfälligt eller hela livet.

Laga kraft: Innebär att en dom eller ett beslut inte kan överklagas när tiden för överklagande har gått ut. För myndigheten innebär laga kraft att domen eller beslutet kan verkställas.

Målsäganden: Är den mot vilken ett brott misstänks ha blivit begånget eller som lidit skada av det misstänkta brottet.

Närstående: Syftar i detta sammanhang på person som genom släktskap, vänskap eller annat förhållande står nära det drabbade barnet eller/och vårdnadshavaren.

Offentligt biträde: Oftast en jurist som tar tillvara barnets respektive föräldrarnas intressen i exempelvis LVU-mål. I regel har barn och föräldrar olika offentliga biträden.

Omedelbart omhändertagande enligt LVU: Socialnämnden kan, när barnets skydd kräver det, besluta om ett omedelbart omhändertagande. Förvaltningsrätten beslutar om fastställande av beslutet.

Part: Den som, oavsett ålder, har ett särskilt intresse i ett rättsligt ärende. För att räknas som part ska man ha ett rättsligt erkänt intresse i målet eller ärendet. Med partsställningen följer ökad rätt att ta del av handlingar i ärendet samt rätten att bli underrättad om de beslut som fattas och rätten att överklaga beslut.

PTSD: Posttraumatiskt stressyndrom eller PTSD är en förkortning av engelskans "posttraumatic stress disorder". Det kan drabba dem som varit med om våldsamma, kränkande eller chockartade händelser såsom att ha känt sig hotad till livet eller blivit vittne till mycket skrämmande händelser. För en del försvinner symtomen så småningom av sig själv, medan andra kan få psykiska trauman med kvarstående symtom.

Rättsintyg: Ett medicinskt utlåtande som ska användas i ett juridiskt sammanhang. Det ska vara skrivet på svenska utan medicinska fackuttryck för att kunna läsas och förstås av jurister och lekmän.

Rättsmedicinsk undersökning: I detta sammanhang när ett barn, på begäran av polis eller åklagare, läkarundersöks av läkare som har ett avtal med Rättsmedicinalverket om att få utfärda ett så kallat rättsintyg. Intyget är en del av underlaget vid polisens förundersökning.

Rättspsykiatrisk undersökning: En undersökning som genomförs efter beslut av domstol i brottmål. Syftet med undersökningen är att få klarhet i om ett brott genomförts under inflytande av allvarlig psykisk störning och om det finns skäl att överlämna den person som undersöks till rättspsykiatrisk vård istället för att döma till fängelse.

Samordnad individuell plan: Kommun och region är enligt SoL och HSL skyldiga att upprätta en individuell plan för alla människor, såväl vuxna som barn, som de kommer i kontakt med där en individuell plan behövs för att behoven av socialtjänst och hälso- och sjukvård ska tillgodoses.

Samråd: Innebär i detta sammanhang att ansvariga tjänstemän vid i första hand socialtjänst, polis och BUP samlas för en genomgång av de uppgifter (anonymiserade) som inkommit.

Samtalsterapi: Ett samlingsnamn för samtal i syfte att ge råd eller behandla psykiska problem.

Samtycke (till brytande av sekretess): Den som är part kan lämna samtycke till brytande av sekretess.

Sekretess: Motsatsen till den grundlagsskyddade offentlighetsprincipen. I de särskilda fall lagstiftaren ålagt myndigheter sekretess gäller ett särskilt regelverk.

Tingsrätten: En allmän domstol som bland annat beslutar i brottmål och vårdnadsärenden. Tingsrättens beslut kan överklagas till hovrätten. Hovrättens beslut kan överklagas till Högsta domstolen. Endast de mål som fått prövningstillstånd tas upp. Målet är att skapa prejudikat, som kan vara till ledning för domstolar och andra myndigheter.

Uppmärksamhetsbrister: Brister i förmågan att uppmärksamma information både från vår kropp och från vår omgivning.

Uppgiftsskyldigheten: Syftar i detta sammanhang på den skyldighet som personal i de verksamheter som omfattas av anmälningskyldighet har att lämna uppgifter till socialtjänsten.

Utredning: Syftar i detta sammanhang på den utredning som socialtjänsten kan besluta inleda när det inkommit en anmälan om att ett barn misstänks fara illa. En utredning ska också inledas om en ansökan om bistånd inkommer till socialtjänsten.

Våld i nära relationer: Är ofta ett mönster av handlingar som kan vara allt ifrån subtila handlingar till grova brott. Mer konkret är det allt ifrån att bli förlöjligad till att utsättas för våldtäkt eller allvarliga hot. Det är ofta kombinationer av fysiskt, sexuellt och psykiskt våld. Försummelse är ytterligare ett uttryck för våld. Även hedersrelaterat våld och förtryck är en form av våld i nära relationer som bygger på föreställningen att en familjs heder främst är beroende av hur flickor och kvinnor i familjen beter sig. Men även pojkar och män kan skada hedern om de inte beter sig enligt strikt definierade könsroller. Förlust av heder kan ha stora konsekvenser för en familj, både socialt och ekonomiskt. Därför kan rädslan att förlora hedern eller uppfattningen att man har förlorat den, leda till drastiska våldshandlingar.

Vårdnadshavare: Den eller de personer som är juridiskt ansvariga för ett barn, det kan vara förälder eller person utsedd av domstol.

Verkställighet: När ett beslut genomförs.

Lagstiftning på området

Socialtjänstlagen [Socialtjänstlagen](#)

Föräldrabalken [Föräldrabalken](#)

Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga
[Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU](#)

Socialtjänstförordningen (SoF) [Socialtjänstförordningen](#)

Brottsbalken [Brottsbalken](#)

Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)

[Offentlighets- och sekretesslagen, OSL](#)

Lag om verkställighet av sluten ungdomsvård,
[Verkställighet av sluten ungdomsvård](#)

Förundersökningskungörelsen

[Förundersökningskungörelsen](#)

Lag om målsägandebiträde [Målsägandebiträde](#)

Lag om särskild företrädare för barn

[Särskild företrädare för barn](#)

Rättegångsbalken [Rättegångsbalken](#)

Patientsäkerhetslagen [Patientsäkerhetslag](#)

Rättspsykiatrisk undersökning

[Lag om rättspsykiatrisk undersökning](#)

Nedanstående lagstiftning har nyligen trätt i kraft eller skärpts och därför finns en utförligare beskrivning av detta:

Skärpt lagstiftning från den 1 juli 2020:

Barnäktenskapsbrott

Lagstiftningen om barn- och tvångsäktenskap infördes 2014 och skärptes den 1 juli 2020. Barn är inte familjens ägodel, de är individer med egen vilja. Alla individer har rätt att göra sina egna livsval, bestämma om och med vem man ska gifta sig. Med den skärpta lagstiftningen läggs större ansvar på vårdnadshavarna att skydda sina barn från att utsättas för äktenskap. Det innebär att den som förmår eller tillåter att ett barn gifter sig eller ingår en äktenskapsliknande förbindelse kan straffas. Det behöver inte längre bevisas att barnet befann

sig i en utsatt belägenhet när äktenskapet ingicks. Lagen innebär att även den som gifter sig med ett barn kan straffas, liksom i vissa fall exempelvis vigselförrättaren beroende på vilken roll denna haft. Brottet kan ge fängelse i upp till fyra år.

Barnäktenskap bör ses som ett mycket allvarligt brott då barn alltid är i ett utsatt läge, gentemot sina föräldrar men även vuxna i allmänhet. Barn ska kunna känna tillit till sina vårdnadshavare om att de skyddar barnets rätt till hälsa och utveckling.

Utreseförbud

Utreseförbud är en åtgärd för att skydda barn som riskerar att föras utomlands för att ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse eller för att könsstympas. Om det finns en sådan påtaglig risk ska barnet kunna förbjudas att lämna landet, oavsett om barnet uppger att det vill åka eller inte. Utreseförbudet regleras i lagen med särskilda bestämmelser för vård av unga (LVU), men ska kunna meddelas även om kriterierna för LVU inte är uppfyllda. Socialtjänsten kan ansöka om utreseförbud hos förvaltningsrätten. Om det är brådskande kan socialnämnden fatta beslut om ett tillfälligt utreseförbud som gäller omedelbart, men som sedan ska prövas av rätten inom en vecka. Ett utreseförbud ska inte ses som en bestraffning, utan tvärtom ett skydd för barnet

Den som för ut ett barn ur landet i strid mot ett utreseförbud kan straffas. Ett utreseförbud innebär även ett hinder mot att pass utfärdas och en möjlighet att återkalla pass.

Straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv

Den särskilda straffskärpningsgrunden innebär att lagstiftaren ser särskilt allvarligt på brottet om det begåtts med hedersmotiv. Straffskärpningsgrunden omfattar brott där motivet varit att bevara eller återupprätta en enskild persons heder eller en hel familjs, släkts eller liknande grupper heder.

Referenser och fördjupning

Vi är många som behöver se och agera

[Tidiga insatser ska skydda barn från att fara illa, Regeringskansliet, 2019](#)

[Barn som upplever våld - konsekvenser för välmående och hälsa. Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer, 2012](#)

[Ämnesguider om barn som upplever våld. NCK](#)

Barnkonventionen

[Barnkonventionen som svensk lag, Regeringskansliet, 2020](#)

Stöd i föräldraskapet

[Nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd](#)

Att samtala med barn och föräldrar

[Att samtala med barn - Kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården. Socialstyrelsen, 2018](#)

[Samtal med barn, samtalet i relation till föräldrarna, Kunskapsguiden](#)

[Rikshandboken Barnhälsovård - Tecken på att barn far illa](#)
[Situationer där barn far illa eller riskerar att fara illa, Kunskapsguiden](#)

[Barn som riskerar att fara illa i sin hemmiljö. Utmaningar i ett förebyggande perspektiv. Avhandling, Karlstad universitet, 2013](#)

Barn som kan vara särskilt utsatta

[Barn som anhöriga - Konsekvenser och behov när föräldrar har allvarliga svårigheter eller avlider. Socialstyrelsen, 2013](#)

[Att möta föräldrar till barn med funktionsnedsättning, Kunskapsguiden](#)

[Barn med funktionsnedsättning kan vara extra utsatta för våld, Kunskapsguiden](#)

[Barn till föräldrar med missbruk eller beroende, Kunskapsguiden](#)

[Barn och unga i familjer med missbruk. Vägledning för socialtjänsten och andra aktörer. Socialstyrelsen, 2009](#)

[Barn till föräldrar med psykisk ohälsa. Barndom och uppväxtvillkor. Avhandling, Stockholms universitet, 2015](#)

[Föräldrarnas psykiska ohälsa påverkar vård av barnet. Psykologtidningen, 2019](#)

[Olika placeringsformer utifrån barnets behov, Kunskapsguiden](#)

[Ensamkommande barn och unga, Socialstyrelsen](#)

[Barn- och tvångsäktenskap, Hedersförtryck.se](#)

[Hbtq och heder, Hedersförtryck.se](#)

[Intellektuell funktionsnedsättning, Hedersförtryck.se](#)

[Könsstämpning, Hedersförtryck.se](#)

[Sex mot ersättning - Utbildningsmaterial om skydd och stöd till barn och unga. Socialstyrelsen, 2015](#)

[Adolescents Selling Sex and Sex as Self-Injury. Avhandling, Linköpings universitet, 2019](#)

Att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa

Hälso- och sjukvården

[Samverkan kring barn och unga. Hälso- och sjukvårdens ansvar. Kunskapsguiden](#)

[Våld - Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Socialstyrelsen, 2016](#)

[Barn som far illa eller riskerar att fara illa. En vägledning för hälso- och sjukvården samt tandvården gällande anmälningsskyldighet och ansvar. Socialstyrelsen, 2014](#)

[Att ställa frågor om våld till föräldrar och barn inom barn- och ungdomspsykiatri \(BUP\). Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer, 2014](#)

[Barn som far illa ur tandvårdens perspektiv. Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer, 2018](#)

Skola och förskola

[Samverkan kring barn och unga. Förskolans och skolans ansvar. Kunskapsguiden](#)

[Skolans ansvar för barn som far illa. Skolverket](#)

[Förskolans och skolans arbete mot våldsbejakande extremism. Skolverket](#)

[Samverkansprojekt behöver vårdas för att överleva. Skolverket](#)

Socialtjänsten

[Samverkan kring barn och unga. Socialtjänstens ansvar. Kunskapsguiden](#)

[Våld - Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Socialstyrelsen, 2016](#)

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket

[Plan för utökad samverkan för förbättrad upptäckt av våld i nära relationer. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket och Socialstyrelsen i samverkan. Socialstyrelsen, 2019](#)

Samordningsförbundet

[Samordningsförbundet, Halland](#)

Djurskydd och djursjukvård

[Anmäl bristande djurhållning, Länsstyrelsen Halland](#)

www.voov.nu

Kultur och fritid, idrott och övrigt föreningsliv

[Bris - stödlinje för idrottsledare](#)

[Ungdomar. fritid och hälsa. En forskningsöversikt om fritidens skydds- och riskfaktorer. Ungdomsstyrelsen, 2007](#)

Anmäla oro för barn – Socialstyrelsens handbok

[Anmäla oro för barn. Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare. Socialstyrelsen, 2014](#)

Vid misstanke om brott mot barn

[Jag vill veta – Allt om dina rättigheter vid brott](#)

[Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum » En handbok om hedersrelaterat våld och förtryck för dig inom Barnahuset](#)

Socialtjänsten

[Våld - Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Socialstyrelsen, 2016](#)

[Socialnämndens ansvar för polisanmälan vid misstanke om brott mot barn. Socialstyrelsen, 2012](#)

Polis och åklagare

www.polisen.se

[Barn som upplever våld - BOJ \(brottsofferjouren.se\)](#)

[Brott mot barn - lagar och fakta. Polisen.se](#)

[Brottsofferjouren - Unga brottsoffer](#)

[Barn och unga som brottsoffer. Åklagare.se](#)

Hälso- och sjukvården

[Våld - Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Socialstyrelsen, 2016](#)

Ytterligare webbsidor

www.barnafrid.se är ett nationellt kunskapscentrum som har regeringsuppdrag att samla och sprida kunskap om våld och andra övergrepp mot barn.

- [Barnafrid, Barnahusnätverk](#)
- [Barnafrid - Basprogram, utbildning](#)
- [Barnafrid - Kunskapsbanken](#)

www.bris.se

- [Bris - För barn och unga](#)
- [Bris - För vuxna](#)

www.kunskapsguiden.se bygger på bästa tillgängliga kunskap som kommer från Socialstyrelsen och andra myndigheter och aktörer. Innehållet är kostnadsfritt och öppet för alla. Här hittar du som arbetar inom socialtjänsten eller hälso- och sjukvården stöd och vägledning för dig och din verksamhet.

Se Sambandet Se Sambandet är ett nationellt kunskapscentrum som utifrån forskning synliggör sambandet mellan mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och våld mot familjedjur.

Foldrar

Till dig som är skyldig att anmäla oro för barn. Socialstyrelsen, 2014 (folder)

Första hjälpen - Vid oro för ett barn. Rädda Barnen, 2016 (folder)

Våld mot djur och våld i nära relationer. Länsstyrelsen Halland (folder)

Hur kan jag hjälpa barn som är utsatta för brott. Brottsoffermyndigheten, 2018 (folder)

Barn och unga som brottsoffer. Brottsoffermyndigheten, 2015 (folder)

Vad har hänt och vad händer nu. Information till barn efter en akut våldshändelse, 4-6 år, 7-12 år och 13-18 år. VKV

Arbetet med denna bok

Denna bok är ett halländskt komplement till Socialstyrelsens handbok "Anmäla oro för barn".

Beslut om att revidera den tidigare halländska handboken "Vid oro och misstanke – om ett barn far illa" togs av Strategisk grupp där Hallands kommuners socialchefer och Region Hallands hälso- och sjukvårdsdirektör är med. Region Halland har utfört uppdraget i samarbete med Hallands kommuner, rättsväsendet i Halland samt länsstyrelsen i Hallands län.

Boken har tagits fram utifrån rapporter, forskning samt evidens som tillkommit efter att föregående halländska handbok publicerades 2014. Bokens innehåll har fokus på barn som riskerar att fara illa, de verksamheter som har möjlighet och ansvar att uppmärksamma dessa barn samt beskriver samverkan vid misstanke om att barn utsatts för brott. Gällande orosanmälningar för barn som riskerar att fara illa hänvisas helt till Socialstyrelsens handbok "Anmäla oro för barn - Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare".

Arbetsgrupp som skrivit och satt ihop boken

Eva Wendt, utvecklingsledare inom våld i nära relationer, Kvalitet inom hälso- och sjukvård, Regionkontoret, Region Halland

Lasse Nyman, www.KommuniMera.se

Regina Lindahl, utvecklingsledare våld i nära relationer, RSS Halland

Sigun Lilja, samordnare våld i nära relationer, länsstyrelsen i Hallands län

Ulrika Olsson, utvecklingsledare våld i nära relationer, RSS Halland

Referensgrupp som bidragit med specifika textdelar och synpunkter

Hälso- och sjukvård Region Halland

Carin Wildstam, chefstandläkare Folktandvården, Söndrum/Halmstad, Närsjukvården Halland

Carola Söderberg, vårdutvecklare, utbildningssamordnare 1177 Vårdguiden, kontaktperson Vård i nära relationer för ASH (Ambulanssjukvård, sjukresor, färdtjänsthandläggning, 1177 Vårdguiden på telefon)

Gerd Almqvist Tangen, hälso- och sjukvårdsstrateg, Kvalitet inom hälso- och sjukvård, Regionkontoret

Jan Johansson, leg. psykolog, FD, verksamhetsutvecklare BUP i Halland, studierektor för psykologer i Halland

Jannie Eklund, ST-underläkare, Barnkliniken, Hallands sjukhus

Kristina Priver, utvecklingsstrateg, Regionala hälso- och sjukvårdssamverkan, Regionkontoret

Kommunerna i Halland

Andréa Jacobsson, idrotts-/fritidshandläggare, Infrastruktur, teknik- och fastighetsförvaltningen, Halmstads kommun

Anna Andersson, utvecklingsledare, Uppdragsavdelningen Barn och familj, utredningsgruppen, Varbergs kommun

Bo Johnsson, enhetschef Barn och ungdom, socialförvaltningen, Halmstads kommun

Charlotte Unosson, skolsköterska, Kattegattgymnasiet, Halmstads kommun

Ellen Samuelsson, processledare demokrati och inflytande. Möten och skapande, Kulturförvaltningen, Halmstads kommun

Helen Andersson-Reinler, utvecklingsledare, Uppdragsavdelningen Barn- och familj, Socialförvaltningen, Varbergs kommun

Ingrid Gustavsson, enhetschef, Socialkontoret, Laholms kommun

Marie Christiansson, verksamhetschef Individ och familjeomsorg, Kungsbacka kommun

Martina Wetterstrand, barn- och elevhälsachef, verksamhetschef, Varbergs kommun, För- och grundskoleförvaltningen, Varberg

Monika Gashi, enhetschef Barn och Ungdomsavdelningen, socialförvaltningen, Halmstads kommun

Mats Petersson, kvalitetsstrateg, Falkenbergs kommun

Länsstyrelsen Halland

Jennie Wallin, samordnare föräldraskapsstöd och våld i nära relationer, länsstyrelsen Halland

Linda Rick, djurskyddshandläggare, länsstyrelsen Halland

Rättsväsendet i Halland

Ann-Christin Claesson, kammaråklagare, Åklagarkammaren i Halmstad

Inger Ohlsson, kriminalkommissarie, gruppchef, Brott i nära relationer, Polismyndigheten Halland

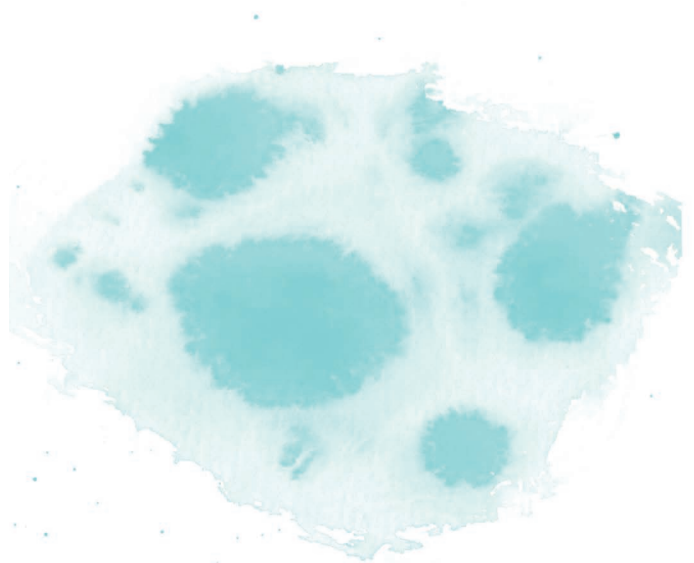
Sonja Pettersson Wallin, rådmann, Halmstads tingsrätt

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Samordningsförbundet Halland

Anette Fjordgren, socialkonsulent, Arbetsförmedlingen Halland

Pia Ryberg, samverkansansvarig, Avdelningen för sjukförsäkring SF Södra Västsverige

Samuel Grahn, förbundschef, Samordningsförbundet, Halland

Halmstad

**VARBERGS
KOMMUN**

Kungsbacka

**Falkenbergs
kommun**

Polisen

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

**LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN**

**HALMSTADS
TINGSRÄTT**

Region Halland

Box 517, 30180 Halmstad
regionen@regionhalland.se
regionhalland.se

Barn som riskerar att fara illa digitalt:

<https://vardgivare.regionhalland.se/uppdrag-avtal/socialtjanst-och-naraliggande-halso-och-sjukvard/barn-unga-och-familj/handbok-vid-oro-for-barn/kunskap-och-utbildning/>